

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Bakalářská práce

Gramatické kurikulum v učebnicích
anglického jazyka pro základní školy:
analýza pořadí a kontextu prezentovaných
gramatických jevů

Grammar curriculum in English language
textbooks for elementary schools:
Analysis of the order and context of
presented grammatical structures

Vypracovala: Eva Kořárová, AJ-SV
Vedoucí práce: Mgr. Alena Prošková, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 30. 4. 2015

.....
Eva Kořarová

Úvodem bych chtěla poděkovat paní Mgr. Aleně Proškové, Ph.D za odborné vedení, za poskytnutí cenných rad a připomínek pro zpracování bakalářské práce. Také za vstřícný, trpělivý přístup a čas věnovaný konzultacím.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá gramatickým kurikulem v učebnicích anglického jazyka. Konkrétně je v ní zkoumáno pořadí prezentovaných gramatických jevů a tematický kontext těchto gramatických jevů. Tato práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou, přičemž větší důraz je kladen na část praktickou.

V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy, které jsou spojeny s gramatickým kurikulem v učebnicích anglického jazyka. Velký prostor je věnován gramatice; zejména její funkci v jazykové výuce, jejímu vztahu k ostatním složkám jazykového kurikula. Rovněž je poskytnut přehled přístupů k její výuce spolu s metodami její výuky. Druhá část teoretické složky práce je věnována problematice učebnic. Dále jsou blíže specifikovány jejich funkce a strukturní komponenty, jazykový obsah a úroveň učebnic, tematický obsah. V neposlední řadě jsou vymezeny pojmy: gramatické kurikulum, gramatické minimum, syllabus a je definován jejich vzájemný vztah.

Praktická část je tvořena výzkumem vybraných učebnic anglického jazyka pro základní školy. Jádrem empirické části je hloubková analýza pořadí gramatických jevů a jejich tematických kontextů v jednotlivých učebnicích anglického jazyka, a následné porovnání těchto pořadí a tematických kontextů. Cílem této analýzy a srovnání je nejen ověřit, zda je v daných učebnicích anglického jazyka prezentována podobná škála gramatických jevů uvedených v podobném pořadí, ale také zjistit zda je v učebnicích možné vysledovat určitá stereotypní spojení konkrétních gramatických jevů a jejich tematických kontextů. Důraz bude rovněž kladen na možné rozdíly v gramatických kurikulech, která jsou součástí učebnic, které napsali čeští autoři či zahraniční autoři.

Klíčová slova: gramatické kurikulum, pořadí gramatických jevů, tematický kontext, učebnice anglického jazyka

Abstract

This bachelor thesis deals with grammar curriculum in English language textbooks. It looks into the order of presented grammatical structures and their thematic context. This thesis is divided into two parts – a theoretical and an empirical one. Emphasis is given on the empirical part.

The theoretical part includes definitions of basic terms associated with grammar curriculum in English language textbooks. Particular attention is paid to the notion of grammar, its functions in language learning and to its relation to other staples of language learning as well as to approaches and methods of teaching foreign languages. The second half of the theoretical part focuses on textbooks, their functions, structural components, language level, language and thematic content.

The objective of the empirical part is to present our research on grammar curricula of selected English language textbooks for elementary schools. The heart of the empirical part comprises an in-depth analysis and comparative study of the order and thematic context of presented grammatical structures. The aim of this analysis and comparison is to verify whether it is possible to find a similar range of grammatical structures which are presented in similar order in all the textbooks concerned. The aim is also to find out whether it is possible to find typical connections of grammar structures and thematic contexts in which the structures are presented with focus on differences which may appear in grammar curricula of English language textbooks written by Czech authors and those written by foreign authors.

Key words: grammar curriculum, order of grammatical structures, thematic context, English language textbooks

Obsah

Úvod	8
1 Gramatika a gramatické kurikulum	10
1.1 Funkce gramatiky v jazykové komunikaci	11
1.2 Cíle ve vyučování gramatiky cizího jazyka	12
1.3 Výuka gramatiky	14
1.3.1 Metody výuky gramatiky	14
1.3.2 Přístupy k výuce gramatiky	16
2 Učebnice	19
2.1 Struktura učebnic	19
2.2 Syllabus	20
2.3 Jazyková úroveň učebnic pro základní školy	22
2.4 Jazykový obsah učebnic a gramatické kurikulum	24
2.4.1 Principy pro výběr gramatického minima	25
2.4.2 Uspořádání gramatického minima v učebnicích	26
2.5 Témata v učebnicích	28
3 Závěr teoretické části	30
4 Cíle analýzy a srovnání pořadí a kontextu prezentovaných gramatických jevů	31
4.1 Hypotézy	31
5 Vymezení použitých metod a postupu výzkumu	33
6 Kritéria pro výběr výzkumného vzorku	35
6.1 Výzkumný vzorek	35
6.1.1 Tituly od zahraničních autorů	36
6.1.2 Tituly od českých autorů	39
7 Analýza a srovnání gramatických kurikul v učebnicích anglického jazyka	42
7.1 Přehledy gramatických jevů a jejich kontextů v učebnicích anglického jazyka ..	43
7.2 Analýza pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech v učebnicích anglického jazyka	48
7.3 Srovnání pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech v učebnicích anglického jazyka	72
8 Analýza a srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka	78

8.1 Analýza tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka	80
8.2 Srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka.....	88
Závěr.....	93
Zdroje	96
Seznam tabulek.....	99
Přílohy	102

Úvod

„Nové učebnice vznikají převážně ze starých učebnic, které vznikly z ještě starších učebnic.“

.....Erich Kästner

Výuka cizích jazyků vždy byla součástí vzdělávání člověka, lišil se pouze důraz, který na ni byl kladen. V současné době je jazyková gramotnost považována za nezbytnou součást schopností a znalostí vzdělaného člověka. Logicky, je proto po celém světě kladen důraz na jazykovou výuku. V dnešní době je velké míře vyučován především anglický jazyk, který je chápán jako lingua franca. V průběhu času vznikalo mnoho metod a přístupů k výuce cizího jazyka, které byly zaměřeny na jednotlivé aspekty jazykového vzdělávání.

I v současnosti existuje mnoho přístupů k výuce cizích jazyků. Ovšem nejprosazovanější je vyvážená jazyková výuka, která rovnoměrně rozvíjí všechny jazykové kompetence, tedy klade důraz na výuku gramatiky stejně jako na konverzaci a komunikaci. V každém takovémto vzdělávání jsou v určité míře (větší či menší) používány učebnice cizího jazyka.

Právě z důvodu rozšířenosti jazykové výuky a užívání učebnic je nezbytný výzkum jazykových učebnic. Tento výzkum je prováděn s cílem vytvořit jazykové učebnice co nejefektivnějšími a přizpůsobenými potřebám jejich uživatelů. Ovšem aby toto bylo možné, je nezbytné zabývat se existujícími učebnicemi – jejich obsahem a jejich strukturou. Je velmi důležité soustředit se nejen na to, co je vyučováno, ale i na to jak. Já jsem se v této práci zaměřila na jednu složku jazykového kurikula, které je v učebnicích (nejen) anglického jazyka prezentována – na gramatiku. Budu se tedy zabývat gramatickým kurikulem ve zvolených učebnicích anglického jazyka. Předmětem mé analýzy bude pořadí gramatických jevů a jejich tematický kontext.

Bakalářská práce je strukturována do dvou částí – teoretické a praktické, přičemž důraz je kladen na část praktickou. První část poskytuje teoretický základ pro část empirickou.

V teoretické části se zabývám vymezením a ujasněním základních pojmů, kterými jsou gramatika, gramatické kurikulum, gramatické minimum, syllabus. Velký prostor je věnován gramatice, a to nejen její funkci a důležitosti v jazykové výuce, ale také přístupům k její výuce a metodám její výuky (od historických po nynější). Podrobněji se také věnuji učebnici jakožto edukačnímu konstrukt. Zabývám se nejen funkcemi a strukturou učebnic, ale také jejich jazykovou úrovní, jazykovým obsahem a tématy v nich.

Praktická část představuje výzkum učebnic anglického jazyka, volených na základě předem stanovených kritérií. Jádro empirické části tvoří hloubková analýza pořadí gramatických jevů a jejich tematických kontextů v jednotlivých učebnicích anglického jazyka, a následné porovnání těchto pořadí a tematických kontextů. Přičemž důraz je kladen na zjištění, zda je ve vybraných učebnicích prezentována podobná či shodná škála gramatických jevů uvedených v podobném pořadí, a zda je v učebnicích možné vysledovat určitá stereotypní spojení konkrétních gramatických jevů a jejich tematických kontextů. Důraz bude rovněž kladen na možné rozdíly v gramatických kurikulech, která jsou součástí učebnic, které napsali čeští autoři či zahraniční autoři.

1 Gramatika a gramatické kurikulum

Gramatika neboli mluvnice je odvětví lingvistiky, které se zabývá studiem jazykových struktur a jejich významů. Gramatika se tedy zabývá studiem struktury slova a struktury věty, což koresponduje s jejím tradičním dělením na morfologii a syntaxi. Morfologie zkoumá zákonitosti pro tvorbu gramatických tvarů slov a syntax se zabývá pravidly pro tvorbu vět a souvětí. Morfologie a syntax jsou samostatnými oblastmi gramatické roviny jazyka, které spolu úzce spolupracují, a neexistuje mezi nimi jasná hranice (Hendrich, 1988). K chápání gramatiky je mnoho přístupů. Ferdinand de Saussure gramatiku chápal v jejím tradičním pojetí, tedy jako spojení morfologie se syntaxí, na druhé straně Noam Chomský zaujal poměrně extrémní stanovisko a gramatiku ztotožňoval pouze se syntaxí (Čermák, 1997).

Stejně jako je ke gramatice mnoho přístupů, existuje také mnoho definic, které ji popisují. Tyto definice jsou si více či méně podobné, přesto jich několik uvádím, za účelem jejich porovnání. „Gramatika je stavba jazyka řízená pravidly o obměnách slov a spojování slov ve věty.“ (Ústav pro český jazyk, 1989, s. 549) Oxford advanced learner's dictionary of current English (2005, s. 648) definuje gramatiku jako: „Pravidla jazyka pro změny forem slov a jejich spojování do vět.“ Yule (2010, s. 288) říká, že gramatika je: „Analýza struktury frází a vět.“ Cambridge international dictionary of English (1995, s. 617) vymezuje gramatiku tímto způsobem: „(studium nebo užití) pravidel o tom, jak slova mění jejich formu a kombinují se s ostatními slovy za účelem vzniku vět.“ Pedagogický slovník (Průcha, 2001, s. 70) popisuje gramatiku jako: „Mechanismus přirozeného nebo umělého jazyka, umožňující jeho fungování, tj. generování (vytváření) vět a textů z lexikálních jednotek určitého jazyka a podle jeho pravidel (především syntaktických a sémantických).“

Výše zmíněné definice vymezují gramatiku z čistě lingvistického hlediska, ovšem gramatika může charakterizována i z hlediska didaktického. Následující definice ji vymezují právě z tohoto hlediska. Oxford advanced learner's dictionary of current English (2005, s. 648) definuje gramatiku jako: „knihu, která obsahuje popis pravidel jazyka.“ The Penguin dictionary (2005, s. 606) popisuje mluvnici jako: „Studium slovních druhů, jejich skloňování a časování a jejich funkce a vztahy ve větě.“

Pro potřeby této práce chápeme gramatiku z hlediska lingvistického jako: „Typ gramatiky, která popisuje jazyk pomocí sady pravidel, která mohou být použita k vytvoření všech možných větných struktur v daném jazyce“. To odpovídá generativnímu pojetí gramatiky podle Oxford advanced learner’s dictionary of current English (2005, s. 620). Z hlediska didaktického gramatikou v této práci rozumíme: „Studium slovních druhů, jejich skloňování a časování a jejich funkce a vztahy ve větě.“ Jak uvádí The Penguin dictionary (2005, s. 606).

Kurikulum je ve svém obecném významu definováno jako: „ Průběh studia a jeho obsah.“ (Průcha, 2011, s. 110) Pro tuto práci je nutné vymezit pojem „gramatické kurikulum“, tedy vztah mezi gramatikou a kurikulem ve výuce či v učebnici. Gramatické kurikulum je možné definovat jako korpus gramatických jevů s určitou vnitřní strukturou, které mají být v rámci učebnice/výuky obsaženy a vysvětleny.

Mezi stěžejní pojmy, kterými se budu v této části práce zabývat, patří zejména: sylabus, gramatické minimum a samozřejmě gramatické kurikulum, které je definováno výše. Nyní uvedu i krátké definice zbylých dvou termínů.

Sylabem rozumíme souhrn či výčet veškerého učiva, se kterým se musí žák v rámci předmětu seznámit. Sylabus tedy kromě gramatických jevů obsahuje i slovní zásobu, tematickou složku či konverzační složku.

Gramatické minimum je jakousi podsložkou sylabu. Autoři učebnic gramatickým minimem rozumí souhrn gramatických jevů, které jsou podle jejich názoru nezbytné k dosažení požadované (cílové) jazykové úrovně žáka.

1.1 Funkce gramatiky v jazykové komunikaci

V této podkapitole se budu zabývat gramatikou a její výukou z hlediska psychologického. Toto hledisko je pro výuku cizích jazyků stejně důležité jako hlediska dříve zmíněná – lingvistické a didaktické. Ve výuce jazyků je nezbytné nahlížet na veškeré otázky pomocí těchto tří přístupů.

Funkce gramatiky, při sdělení v psané i mluvené podobě, je kódovací. Při kódování jedinec nachází vztahy mezi slovy v rámci slovních spojení, vět a souvětí

(Hendrich, 1988). Gramatické kódování je součástí Laveltova modelu řečové komunikace. Tento model je tvořen třemi fázemi: konceptualizací, formulací a artikulací. Během fáze konceptualizace je stanoven obsah sdělení. Fáze formulace zahrnuje gramatické kódování a fonologické kódování. Při gramatickém kódování se přeměňují konceptuální struktury na specifické jazykové struktury. Tato fáze zahrnuje aktivaci „stop“ v duševním slovníku každého jedince a také tvorbu syntaktických struktur. Poslední fází tohoto modelu je artikulace (Janíková, 2011).

Při poslechu a čtení (neboli při receptivní komunikaci) má gramatika dekodovací funkci. Díky dekodovací funkci je možné, aby příjemce sdělení chápal souvislosti a vztahy slov ve větách a souvětích, a tak pochopil smysl a význam daného sdělení.

Obě popsané funkce gramatiky mají zásadní význam pro výuku cizích jazyků. Procvičování produktivního a receptivního ovládnutí gramatiky cizího jazyka je velice důležitým nástrojem k dosažení komunikativního cíle výuky (Hendrich, 1988).

1.2 Cíle ve vyučování gramatiky cizího jazyka

Gramatika cizího jazyka se vyučuje, se záměrem zautomatizování schopnosti aplikovat nejen gramatické jevy a struktury, ale také jejich významy, což je základní předpoklad pro získání schopnosti dorozumět se v cizím jazyce (Hendrich, 1988). Jazyková komunikace je založena na jazykových činnostech, které zahrnují produkci, recepci, interakci a mediaci. Recepce a produkce jsou primárními procesy a interakce spolu s mediací na ně navazují. Recepce se rozumí pouhé porozumění sdělení v cizím jazyce (např. porozumění zprávě v rádiu nebo novinovému článku). Při produkci už jedinec sám vytváří struktury v cizím jazyce (představuje se, píše dopis). Interakce se účastní alespoň dva jedinci, kteří si vyměňují sdělení, která mohou být v písemné či mluvené formě. Interakci je ve výuce jazyka přisuzována velká role, protože má velký význam v komunikaci. Mediace velmi často zahrnuje tlumočení či překlad. Mediace umožňuje komunikaci mezi jedinci, kteří spolu nemohou komunikovat přímo (Společný evropský rámec pro jazyky, 2002).

Jelikož jsou recepce a produkce nezbytnou složkou interakce a mediace, je možné v zásadě říci, že jazyková komunikace je buď aktem receptivním nebo

produktivním. Z toho důvodu se i komunikativní dovednosti dělí na receptivní a produktivní. Cíle ve výuce gramatiky cizího jazyka jsou také zaměřeny těmito dvěma směry.

Produktivní osvojení gramatiky nezahrnuje pouze schopnost žáka tvořit gramaticky správné věty, ale také věty, které jsou adekvátní z hlediska žákovy úrovně a dané situace. Při receptivním osvojení gramatiky je žákova znalost gramatiky tak velká, že je schopen správně chápat význam písemných i mluvených sdělení v rámci jeho úrovně. Žák by měl mít větší rozsah receptivních znalostí než těch produktivních. Při poslechu či čtení si totiž žák nevybírání, jaké jazykové prostředky budou užity a musí se vypořádat s těmi, které pisatel či mluvčí užil. Ovšem produktivní a receptivní osvojení gramatiky jsou pouze jednou složkou ze všech jazykových prostředků, proto se jim při výuce věnuje pouze určitý prostor. Je nutné pracovat s dalšími jazykovými prostředky, které vedou k získání dovedností, jako je čtení, psaní, poslech, mluvení.

Mezi tyto prostředky patří vedle gramatiky ještě slovní zásoba, zvukové prostředky a grafické prostředky (Hendrich, 1988). Slovní zásoba je „soubor všech slov a frází, které jsou užívány v daném jazyce“ (Oxford advanced learner's dictionary of current English, 2005, s. 849). Navzdory tomu, že v učebnicích dochází k oddělování oblastí gramatiky a slovní zásoby, v přirozeném jazyce jsou tyto oblasti neodmyslitelně propojeny. V podstatě je možné říci, že gramatika nemůže bez slovní zásoby existovat (a slovní zásoba bez gramatiky). V učebnicích se gramatika a slovní zásoba se setkávají např. u frázových sloves, které sice spadají do slovní zásoby, ale zároveň jsou určitou gramatickou strukturou (Hunston, Francis, Manning; 1997). Anglický jazyk má také vedle mnoha slov plnovýznamových (to swim, to walk, to run atd.) slova tzv. funkční (např. sloveso „have“ ve větě: I have been living here for very long time.) (Hendrich, 1988).

Zvukové prostředky jazyka (aneb výslovnost) jsou „způsob pomoci, kterého jsou slova v daném jazyce vyslovována“ (Oxford advanced learner's dictionary of current English, 2005, s. 1164). Vztah mezi gramatikou a výslovností není příliš výrazný, ovšem v učebnicích anglického jazyka je spolu s výkladem daného gramatického jevu, také často vyložena i problematika výslovnosti s ním spojená např. u minulého času jsou vyložena pravidla pro výslovnost koncovky *-ed* (Cunningsworth, 1995). Výraznější vztah je mezi gramatikou a grafickými prostředky neboli psanou

podobou jazyka. Bez znalosti gramatiky není možné, abychom rozuměli textu (mluvenému či psanému) v cizím jazyce či abychom ho sami produkovali.

1.3 Výuka gramatiky

Výuka gramatiky je významnou součástí výuky jakéhokoliv jazyka. Gramatika je tedy součástí vzdělávání nejen v cizím, ale i v mateřském jazyce, přestože jedinec získává znalost gramatiky jazyka (ač neuvědomovanou) od nejútlejšího dětství. Výuka gramatiky se v různých zemích liší rozsahem i pojetím (Průcha, Walterová, Mareš; 2001).

1.3.1 Metody výuky gramatiky

Role a výuka gramatiky se také v poměrně velké míře měnila v nejrůznějších výukových metodách, které vznikaly v průběhu let. V následující části popíši některé metody výuky cizího jazyka; jako jsou gramatiko-překladová metoda, přímá metoda, audio-linguální metoda, komunikativní metoda; a nastíním roli má gramatiky v každé z nich.

Gramaticko-překladová metoda je starý způsob výkladu a výuky cizího jazyka. Tato metoda byla užívána s cílem, pomoci jedincům studovat cizojazyčnou literaturu. Vzhledem k tomuto cíli, je poměrně logické, že je tato metoda založena na psané podobě jazyka, a nebere žádný ohled na mluvený jazyk a jeho důležitost. Gramaticko-překladová metoda zároveň využívá přesvědčení, že gramatiky všech jazyků jsou, až na malé rozdíly, stejné. Při výuce pomocí této metody je ve velké míře využit rodný jazyk studenta (překládání z rodného do studovaného jazyka, kontrast mezi rodným a studovaným jazykem, atd.) (Mukalel, 2007). Jednou z premis, na kterých metoda stojí, je, že studenti si pomocí studia gramatiky cizího jazyka upevní znalost a užívání gramatiky svého rodného jazyka (Larsen-Freeman, 2000). Je zřejmé, že pro tuto metodu je gramatika alfou a omegou.

Přímá metoda není stejně jako gramaticko – překladová metoda novou metodou, ve skutečnosti vznikla jako reakce na ni. Gramaticko – překladová metoda totiž nedokázala studenty vzdělávat takovým způsobem, aby dovedli v daném jazyce komunikovat. Hlavním cílem přímé metody je naučit studenty komunikovat a používá k tomu jedno jednoduché pravidlo – nepřekládat. Jazyk je studentům předáván pomocí bezprostředního užívání jazyka, pomocí nejrůznějších pomůcek a také pomocí demonstrace. Důraz je kladen především na mluvení (Larsen-Freeman, 2000). Na výuku gramatiky není v této metodě kladen velký důraz. Studenti si gramatické struktury osvojují induktivním způsobem, na základě příkladů.

Audio-linguální metoda je stejně jako přímá metoda založena na mluvení, ovšem velice se od ní liší v jiných bodech. Charakteristickým znakem přímé metody je osvojování slovní zásoby pomocí jejího užití v dané situaci, na druhé straně audio-linguální metoda je založena na pečlivém opakování gramatických struktur. Toto opakování gramatických struktur je nazýváno audio-orálním drilem. Studenti např. pomocí konstrukcí typu: „I am sitting between Bob and Robin.“ „, Yes, you are but I am sitting between Robin and John.“ pochopí užití i tvorbu přítomného času průběhového. Veškeré nové učivo je prezentováno pomocí dialogu. Snahou této metody je, aby studenti opustili návyky, které si vytvořili při komunikaci ve svém rodném jazyce, a získali návyky, které jim pomohou komunikovat v cílovém jazyce (Larsen-Freeman, 2000). Pro tuto metodu je gramatika poměrně významná, ale pouze z hlediska jejího užití v komunikaci. Není podstatná teoretická znalost gramatických struktur, ale jejich užití v praxi.

Většina metod, které jsem nastínila, je založena na snaze naučit studenty komunikovat v daném jazyce. Ovšem po čase začaly vznikat otázky o úspěšnosti těchto metod, které posléze vyústily ke vzniku *komunikativní metody*. Hlavním cílem této metody je rozvinout komunikační kompetence studentů. To má tato metoda do určité míry společné s předchozími metodami, ovšem komunikativní metoda tomuto cíli podřizuje celý obsah a proces vyučování (Larsen-Freeman, 2000). V průběhu vývoje této metody se měnily názory na to, jakou roli by v ní měla mít gramatika a jakým způsobem by měla být začleněna a prezentována. V současné době je gramatika neodmyslitelnou součástí komunikativní metody. Gramatika je vyučována jak deduktivním, tak i induktivním přístupem. Tato metoda v současnosti staví na uvědoměném vztahu mezi znalostí gramatiky a rozvojem komunikativních kompetencí

jedinice. Proto také gramatické struktury nejsou prezentovány a vyučovány izolovaně, naopak vyplynou z komunikativní části hodiny např. z prezentovaného dialogu (Richards, 2006).

1.3.2 Přístupy k výuce gramatiky

Existuje několik přístupů k výuce gramatiky. Mezi ty nejvíce používané patří deduktivní a induktivní přístup, přístup řízeného objevování a také přístup, během kterého je gramatika vyučována pomocí textu. Každý z nich je založen na jiném principu, má své klady a zápory. Já se pokusím v krátkosti jednotlivé přístupy shrnout.

Deduktivní přístup k výuce gramatiky je založen na výkladu daného gramatického jevu či pravidla. Student je tedy nejprve seznámen s pravidlem pro vytvoření určité gramatické struktury a poté aplikuje pravidlo procvičováním dané struktury. Učitel pravidlo obvykle vysvětluje ve studentově rodném jazyce a procvičování probíhá metodou překladu z mateřského do studovaného jazyka (a naopak). U deduktivního přístupu je problematický zejména fakt, že vysvětlení daného pravidla je podáno v mateřském jazyce, takže studenti nemají příliš velkou příležitost procvičit si studovaný jazyk, při samotném procvičování pravidla je věnován prostor čtení a psaní, ale už ne mluvení. Ovšem to nemusí vždy platit. Poměrně obtížné může být užití přístupu v hodině, protože učitel, který ho užívá, musí perfektně ovládat oba jazyky (jak studentův mateřský, tak studovaný jazyk).

Deduktivní neboli explicitní přístup je úzce spojen s jinou metodou výuky gramatiky cizího jazyka, s *gramaticko-překladovou metodou*, která je popsána výše. Navzdory úzkému spojení mezi gramaticko-překladovou metodou a deduktivním přístupem, není ovšem možné říci, že by byl deduktivní přístup závislý na překladu. Mnoho učebnic anglického jazyka je na tomto přístupu založeno.

Největším kladem tohoto přístupu je jeho časová nenáročnost v hodině. Jelikož se učitel od počátku zabývá vysvětlením pravidla gramatického jevu, zbývá více času na jeho procvičení. Na druhé straně jeho velkou nevýhodou zůstává, že při výuce má mnohem větší roli učitel, který vysvětluje pravidlo gramatického jevu. Studentova role

je spíše pasivní. Deduktivní přístup také může navozovat pocit, že učení se cizího jazyka je založeno na znalosti pravidel.

Induktivní přístup k výuce gramatiky je možné chápat jako naprostý opak přístupu deduktivního. Student nejprve vidí příklady a poté je z nich schopen odvodit pravidlo. Tento přístup může být také nazván „učení zkušeností“ a je přirozenou cestou, jak se učit cizí jazyk. Tento přístup ovšem není vhodný pro všechny studenty, více přínosný je pro studenty pokročilé, kteří si snadněji pravidlo odvodí.

Induktivní aneb implicitní přístup je úzce spojen s dalším přístupem k výuce cizího jazyka, s tzv. *přímou metodou*. Velkou výhodou induktivního přístupu je zahrnutí studenta do výuky v tom smyslu, že jeho účast je mnohem aktivnější než u přístupu deduktivního. Tento přístup je pro studenty více smysluplný, zapamatují si díky němu více informací a také je více motivuje. Induktivní přístup je ovšem časově náročný, protože odvodit si pravidlo trvá déle, než ho pouze vyslechnout. Zároveň existuje riziko, že si student pravidlo odvodí špatně a poté si ho špatně zapamatuje (Thornbury, 1999).

Přístup řízeného objevování stojí na půli cesty mezi induktivním a deduktivním přístupem. Předchází mu vysvětlení užití dané struktury učitelem a následuje po něm tzv. samostatné objevování, kdy student studuje a procvičuje danou strukturu sám bez vedení učitele. Cílem přístupu řízeného objevování je, aby studenti sami odhalili konkrétní gramatickou strukturu. Navzdory tomu, že studenti sami odhalují pravidlo, učitel má stále významnou roli, protože řídí celou hodinu. Učitel vytyčí daný úkol a poskytuje rady, návody, jak postupovat. Také studentům klade otázky a poskytuje zpětnou vazbu. Stejně jako u induktivního přístupu je výhodou aktivní zapojení studentů do výuky gramatiky a následné lepší zapamatování pravidla. Nevýhodou jsou nároky kladené na učitele a studenty (Scrivener, 2005).

Další možností výuky gramatiky je *výuka gramatiky pomocí textu*, kdy daný text obsahuje vybranou gramatickou strukturu. Nejčastěji jsou k tomuto typu výuky užívány texty z učebnic, které jsou pro studenty zjednodušeny a také se soustředí na konkrétní gramatickou strukturu. To ovšem vede k tomu, že jsou texty z učebnic poměrně nereálné. Ve výuce mohou být také užívány autentické texty (novinové články, texty písní, atd.), které mají tu výhodu, že studentovi ukazují přirozené užití jazyka. Na druhé straně je obtížné vybrat text, který by odpovídal úrovni studenta.

Při výuce touto metodou studenti vidí využití daného gramatického jevu v praxi, a i když daný jev neznají, mohou si odvodit jeho význam a pravidla jeho použití. Hlavní výhodou tohoto přístupu je nejen fakt, že si studenti odvodí pravidlo, které se vztahuje k užití daného jevu, ale také posilování jejich sebedůvěry, samostatnosti a samostudia. Studenti si navíc, kromě získávání znalostí o gramatice, také rozšiřují slovní zásobu. Tato metoda má samozřejmě i své nevýhody. Poměrně těžké je zvolit text, který bude korespondovat s jazykovou úrovní studenta i s jeho zájmy. Pro některé studenty také může být tato metoda příliš zdlouhavá (Thronbury, 1999).

2 Učebnice

Učebnice jsou nedílnou součástí (nejen) školní výuky a také jedním ze základních prostředků vyučování gramatiky cizího jazyka. Průcha a kolektiv (2001, s. 258-259) definuje učebnici jako: „druh knižní publikace uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem a strukturou.“ Učebnice je především edukačním konstruktem, neboli produktem, který byl vytvořen pro vzdělávací účely. Pro žáky je učebnice zdrojem informací, které se mají naučit a pro učitele jsou materiálem, pomocí kterého připravují obsah učiva a jeho prezentaci ve výuce (Průcha, 1998).

2.1 Struktura učebnic

Všechny učebnice mají určitou strukturu, obecně je možné říci, že učebnice jsou tvořeny textovou a mimotextovou složkou. Obě tyto složky mohou být dále rozděleny do specifických součástí. J. Doleček, M. Řešátko, Z. Skoupil (1975) vymezili 7 textových součástí (komponentů) učebnic.

Tabulka č. 1- Textové komponenty učebnic a jejich funkce

Textový komponent	Funkce komponentu
Motivační text	V učebnici slouží k uvedení do učiva; k vysvětlení, proč se učivo probírá; k zainteresování žáka pro aktivní činnost; atd.
Výkladový text	V učebnici slouží k sdělování poznatků, faktů, teorií, atd.
Regulační text	V učebnici slouží k aktivaci žáka při čtení textu učebnice, uděluje pokyny k provádění cvičení, atd.
Ukázky a příklady	Není specifikováno
Cvičení	V učebnici vedou žáka k záměrnému opakování určité činnosti a tím k získávání dovedností
Otázky	Mají aktivizující funkci - podobně jako cvičení
Prostředky zpětné vazby	Funkce získávání informací o postupu učení např. klíče k cvičení

(Průcha, 1989, s. 21, 22)

Je nutné zmínit, že struktura jazykových učebnic je poměrně specifická. Jazykové učebnice také obsahují textovou a mimotextovou složku, ovšem textová složka má jinou podobu než je tomu u ostatních učebnic. Textová složka není tvořena textem výkladovým, jak je u učebnic běžné, ale různými typy textů (psanými a mluvenými, monologovými a dialogovými, atd.). Tyto texty v učebnici slouží jako zdroj výuky cizího jazyka.

Struktura učebnic by měla být tvořena takový způsobem, aby korespondovala s potřebami studentů. V případě učebnic anglického jazyka je touto potřebou opakování nejrůznějších jevů, se kterými se v učebnici seznámili. Za účelem trvalého zapamatování gramatiky, slovní zásoby, výslovnosti a psané podoby jazyka se s nimi student musí seznámit v kontextu a aktivně ji procvičit.

V případě gramatických jevů (ale nejen jich) je nutné, aby byl tento gramatický jev třikrát až čtyřikrát zopakován a student si tak „osvěžil“ svou paměť, proto je v učebnicích daný gramatický jev prezentován několikrát a pokaždé v jiném kontextu. Díky tomu, že student vidí jev v různých kontextech, lépe pochopí jeho užití a význam (Cunningsworth, 1995).

2.2 Syllabus

Syllabus je přehledem a shrnutím všeho, co je vyloženo v rámci učebnice, předmětu či kurzu. Já se v této kapitole budu soustředit na sylaby užívané v učebnicích anglického jazyka. Syllabus se zabývá tím, jaký jazykový obsah je v učebnici prezentován a v jakém sledu je prezentován. Existuje několik typů sylabů, které jsou užívány ve výuce angličtiny jako cizího jazyka. Každý z nich užívá jiné pořadí prezentace jazykového obsahu. Tato pořadí jsou závislá na principech a teoriích, které jsou stěžejní pro daný typ sylabu. Pro syllabus je zásadní použitý proces výuky, ovšem přístup k výuce už tak důležitý není.

Většina sylabů je zaměřena na obsah studia. Vedle nich existují také *syllaby zaměřené na proces výuky*, jim se ovšem v této práci věnovat nebudu, protože tato práce se zaměřuje na zkoumání obsahu výuky tak, jak je prezentován v učebnicích a nikoliv na proces výuky tak, jak probíhá ve třídě.

Sylaby zaměřené na obsah jsou převládajícím typem sylabů. Je v nich také předem vymezený jazykový obsah. Byly vymezeny 4 druhy těchto sylabů: strukturní sylabus, funkční sylabus, situační sylabus a na tematický sylabus. Každý z nich má svou specifickou charakteristiku, ovšem výsledný sylabus (či spíše obsah) učebnice je jejich kombinací (Cunningsworth, 1995).

Strukturní sylabus je nejtradičnější ze všech sylabů a je zaměřen na výuku nejrůznějších forem a struktur jazyka, především těch gramatických. Tento sylabus samozřejmě obsahuje také jiné aspekty jazyka, jako je slovní zásoba či výslovnost, ale nezabývá se jimi do takové míry jako gramatikou. Často zahrnovanými gramatickými strukturami, na které se postupně navazují i další jazykové struktury, jsou pravidla pro užití podstatných jmen, přídavných jmen, sloves; dále tvorba oznamovacích vět a tázacích vět; časy; a další (Krahnke, 1987). Sled jazykového obsahu není tvořen na základě žádného pravidla, ale spíše vychází z praktické zkušenosti. Třemi základními pravidly pro tvorbu pořadí jsou komplexnost struktury, její míra „naučitelnosti“ a její použitelnost. Přičemž komplexnost a „naučitelnost“ jsou neodmyslitelně spojeny, protože struktury, které jsou komplexní, jsou také obtížněji naučitelné (Cunningsworth, 2005, vlastní překlad). Z těchto tří pravidel vyplývá, že nejprve budou prezentovány struktury, které jsou jednoduché, pravidelné a často používané.

Funkční sylabus je zaměřen zejména na různé funkce, které jazyk v rámci komunikace plní. V rámci tohoto sylabu je zásadní, aby se studenti naučili, jak někoho informovat, jak vyjádřit souhlas a nesouhlas, jak se omluvit, jak o něco požádat, atd. Zároveň je kladen důraz na slovní zásobu, která musí být natolik dostatečná, aby se žáci v dané komunikativní situaci dokázali vyjádřit. Funkční sylabus je uspořádán tak, aby se studenti nejprve naučili to, co budou užívat nejčastěji a bude jim v komunikaci nejvíce užitečné (např. pozdrav, zdvořilá žádost, představení). Tento sylabus je úzce spojen s metodou, která je nazývána „komunikativní výuka jazyka“. Ve funkčním sylabu by např. budoucí čas nebyl prezentován pomocí struktury „will“, ale pomocí vytváření plánů a slibů.

Primárním cílem *situačního sylabu* je výuka jazyka uspořádaná do reálných či smyšlených situací. Tyto situace jsou organizačním principem celého sylabu. Situace obvykle zahrnuje účastníky, kteří jsou zapojeni do nějaké aktivity a také prostředí, ve kterém se odehrává. Cílem je dosažení určitého komunikativního cíle pomocí dané

situace. Mezi typicky užívané situace patří např.: návštěva lékaře, oslava narozenin, nakupování potravin nebo oblečení, seznamování se s novými lidmi, atd. Situace je většinou prezentována ve formě dialogu na začátku lekce (Krahnke, 1987).

U *tematického* *sylabu* jsou hlavním principem organizace témata. Není běžné, aby byl celý *sylabus* uspořádán pouze na tomto principu, ale může být doplněn např. *sylabu* strukturálního. Témata jsou také skvělým nástrojem k udržení pozornosti studentů a ke zvýšení jejich motivace studovat cizí jazyk. Samozřejmě je také výhodou, že se studenti učí dvě věci najednou. Procvičují cizí jazyk a zároveň se dozvídají informace např. o jiných kulturách. (Cunningsworth, 2005).

Krahnke (1985) vymezuje ještě další dva typy *sylabů*: *sylabus* zaměřený na dovednosti, *sylabus* zaměřený na úkoly. Cílem *sylabu zaměřeného na dovednosti* je pomoci studentům získat takové schopnosti, které jim pomohou sebevědomě a nezávisle užívat daný cizí jazyk v různých situacích. Zatímco strukturální *sylabus* je uspořádán na základě gramatických struktur, *sylabus* zaměřený na schopnosti je uspořádán na základě specifických skupin jazykových prostředků (výslovnosti, slovní zásoby, gramatiky).

Sylabus zaměřený na úkoly je koncipován na základě plnění komplexních a cíleně zadaných úkolů, které jsou nezbytné k dosažení stanoveného cíle, totiž ovládat daný jazyk v konkrétních situacích. Tyto úkoly jsou zadány takovým způsobem, že se nezdá, že by docházelo k výuce jazyka (podobně jako u *sylabu zaměřeného na téma*, kdy je pozornost směřována na téma). Ovšem opak je pravdou, zadané úkoly mají takovou strukturu, že díky jejich plnění dochází k osvojování daného cizího jazyka. Přičemž pravidlem zůstává, že učení se cizímu jazyku je plně podřízeno plnění úkolů.

2.3 Jazyková úroveň učebnic pro základní školy

Učebnice anglického jazyka určené žákům základních škol by měly obsahovat informaci, pro jak pokročilé žáky je určena a jaká by měla být výstupní jazyková úroveň žáků. Tato úroveň je v nich většinou popsána pomocí společných referenčních úrovní, které byly stanoveny Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky (SERR). SERR vymezuje 6 úrovní ovládnutí jazyka: A1, A2, B1, B2, C1, C2.

Tabulka č. 2 – Společné referenční úrovně dle SERR

A		B		C	
UŽIVATEL ZÁKLADŮ JAZYKA		SAMOSTATNÝ UŽIVATEL		ZKUŠENÝ UŽIVATEL	
↙	↘	↙	↘	↙	↘
A1	A2	B1	B2	C1	C2
(Breakthrough)	(Waystage)	(Threshold)	(Vantage)	(Effective Operational Proficiency)	(Mastery)

(Společný evropský rámec pro jazyky, 2002, s. 23)

Žáci základní školy by po jejím absolvování měli dosáhnout úrovně A2 (RVP, 2013), proto popíši, jaké znalosti a dovednosti by měl mít jedinec na této úrovni. Jedinec na úrovni A2 je uživatelem pouze základů jazyka a je schopen porozumět větám a často užívaným výrazům, které se vztahují k oblastem, které se ho přímo týkají. Dále dovede komunikovat pomocí snadných úloh, které vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o běžných věcech. Je schopen jednoduše popsat svoji rodinu, okolí, potřeby.

Dále popíši, jaké jsou jeho znalosti vzhledem k porozumění projevu (psaného a mluveného), k jeho mluvenému projevu (schopnost interakce v rozhovoru i samostatného projevu) a k jeho písemnému projevu.

Při poslechu jedinec rozumí běžné slovní zásobě a frázím, které se vztahují k oblastem, které se ho přímo týkají a také chápe smysl krátkých, jednoduchých zpráv či hlášení. Dále rozumí krátkým textům a jednoduchým osobním dopisům, je schopen vyhledat informace v jednoduchých materiálech, které se týkají každodenního života (např. v jídelním lístku či inzerátu).

Jedinec na úrovni A2 je dále schopen komunikace v jednoduchých situacích, které vyžadují výměnu informací. Také dovede konverzovat o jednoduchých tématech, ovšem není schopen (vzhledem k nedostatku znalostí a dovedností) konverzaci udržet. Při komunikaci se zadržává a přeformulovává věty, které vyslovil. Jedinec samozřejmě také dovede sám hovořit, užívá jednoduché věty a fráze s cílem popsat skutečnosti, které se ho týkají např. svou rodinu či zaměstnání.

Uživatel jazyka na úrovni A2 také zvládá napsat krátké zprávy či osobní dopisy. Během svého mluveného i psaného projevu jedinec užívá jednoduché spojovací výrazy, jako jsou např. a/and, ale/but, protože/because. Při projevu správně používá některé jednoduché gramatické struktury, ovšem stále se dopouští mnoha základních chyb (Společný evropský rámec pro jazyky, 2002). Z výše uvedených kompetencí uživatele na úrovni A2 vychází také očekávané výstupy uvedené v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání.

2.4 Jazykový obsah učebnic a gramatické kurikulum

Jazykový obsah je klíčovou složkou učebnice cizího jazyka. Tento pojem zahrnuje všechny jazykové jevy, které jsou v rámci učebnice prezentovány. Do jazykového obsahu učebnic patří gramatika, slovní zásoba a zvuková podoba jazyka. Do učebnic je jazykový obsah vybírán v návaznosti na počáteční a především cílovou jazykovou úroveň studentů (Cunningsworth, 1995). Cílová úroveň studentů (neboli jejich znalost jazyka po vyložení jevů v učebnici) by měla odpovídat danému stupni škály SERR a také výstupům, které jsou uvedeny v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. S ohledem na ně by tedy měl být jazykový obsah vybírán.

Každá učebnice obsahuje lexikální minimum, gramatické minimum a fonetické minimum. Minimum je v podstatě soubor jazykových jevů (gramatických jevů, dané slovní zásoby a pravidel pro výslovnost), které jsou nutné k dosažení dané úrovně (Decoo, 2011). Tato minima korespondují s danou úrovní škály SERR a Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Pro každé z uvedených minim existují vlastní principy a kritéria výběru. Já blíže popíši pouze principy a kritéria výběru gramatického minima.

2.4.1 Principy pro výběr gramatického minima

Thornbury (1999) vymezuje 2 základní principy pro výběr gramatického minima: *míra užitečnosti daného gramatického jevu a frekvence užití jevu*. Zároveň dodává, že není možné tyto dvě kritéria zaměňovat. Jev, který je užíván nejčastěji, nemusí být tím nejužitečnějším. Nejčastěji užívanými slovy v anglickém jazyce jsou: „the, of, and, to, a, in, that, I, it, was“ (Thornbury, 1999, s. 8). Ovšem míra užitečnosti těchto slov je otázkou. Bylo by například velice těžké vytvořit větu složenou pouze z těchto slov, aby zároveň byla užitečná v konverzaci.

Touto problematikou se celkově zabývá poměrně malé množství autorů, a na domácí půdě jich je ještě méně. Nejpodrobněji se tímto tématem zabýval Hendrich (1988), který shrnul studie zabývající se kritérii pro výběr gramatického minima. Z těch, které uvádí, se zdá být nejucelenější studie Gavory a Repky (Gramatika vo vyučování cudzích jazykov, 1979). Ti odlišují kritéria a principy výběru, přičemž uvádí, že principy výběru jsou nadřazeny kritériím, protože jsou (na rozdíl od kritérií) směrodatným ukazatelem pro výběr gramatických jevů. Vymezují 6 hlavních principů pro výběr gramatického minima: princip cílové adekvátnosti, princip stylistické neutrálnosti, princip systémovosti, kontrastní princip, princip sepětí gramatiky a slovní zásoby.

Princip adekvátnosti je nejdůležitější ze všech, protože na jeho základě jsou vybírány jevy, které jsou nezbytné k dosažení stanovené úrovně a naopak vylučovány jevy nadbytečné. Pokud je např. cílem dosáhnout úrovně A2 dle škály SERR nebudou vybírány „perfect tenses“.

Princip stylistické neutrálnosti říká, že nejprve jsou vybírány výrazy stylisticky neutrální a teprve poté výrazy příznakové. Jak první tedy nebudou vybírány archaismy, odborné výrazy nebo citově zabarvené výrazy.

Pomocí principu systémovosti jsou gramatické jevy rozdělovány do dvou skupin: na jevy, které stojí v centru gramatického systému; na jevy, které stojí na jeho okraji (např. konjunktiv).

Úkolem *kontrastního principu* je výběr gramatických jevů na základě jejich podobnosti (či odlišnosti) s mateřským jazykem žáků.

Princip vzájemného sepětí gramatiky a slovní zásoby je také velice důležitý, ale jeho realizace může být problematická. Nejprve je nutné provést výběr lexikálního a gramatického minima a teprve poté se zabývat jejich koordinací.

Tyto základní principy jsou doplněny kritérii, ve kterých se Gavora a Repka shodují s Thornburym. Uvádí rovněž dvě kritéria: *kritérium situační upotřebitelnosti* a *kritérium frekvenční*. Kritéria jsou užívána ke specifickému výběru gramatických jevů ze souborů, do kterých byly vybrány pomocí výše uvedených základních kritérií (Hendrich, 1988).

2.4.2 Uspořádání gramatického minima v učebnicích

Vybrané gramatické minimum musí být následně uspořádáno do pořadí, ve kterém bude v učebnici prezentováno. Uspořádání minima do určité sekvence je úkol, který zahrnuje úpravu vztahu mezi procesem a obsahem. Pořadí, do kterého jsou gramatické jevy uspořádány, by mělo určitým způsobem gradovat. Mělo by tedy být vytvářeno s vědomím, že žáci budou vstřebávat gramatické jevy postupně, a že by na sebe tyto jevy měly navazovat (Hendrich, 1988). Způsob, pomocí kterého, jsou gramatické jevy v učebnici uspořádány, do určité míry závisí na sylabu dané učebnice. V učebnici se sylabem zaměřeným na téma bude hlavním hlediskem, pro vytvoření pořadí gramatických jevů, hledisko sémantické.

Cunningsworth (1995) se také zabýval problematikou uspořádání učiva v učebnicích a v této souvislosti vymezil tři termíny: gradaci, sekvenci a organizaci. *Gradace* je pojem, který odkazuje na způsob, pomocí něhož je učivo v učebnici uspořádáno, na pořadí jednotlivých jevů a také na rychlost, se kterou studenti učebnici prochází. *Sekvence* se zabývá tím, jak spolu jednotlivé jevy ladí a také pořadím, v jakém jsou prezentovány. Sekvence se také soustředí na pokrok, kterého studenti dosáhnou po prostudování učebnice. Vedle sekvence je samozřejmě velmi důležité také opakování již prezentovaných jevů. Jak již bylo zmíněno dříve, student potřebuje jev několikrát (a s určitým časovým rozstupem) zopakovat, aby si ho dostatečně vštípil, proto je důležité zjistit, zda (a případně jakým způsobem) jsou gramatické jevy v učebnici „recyklovány“ tzn. opětovně uvedeny. Poslední uvedený termín – *organizace* odkazuje na rozdělení

učebnice do jednotlivých kapitol a také na množství a typ materiálu, který každá kapitola obsahuje. Organizace se také zabývá tím, na kolik vyučovacích hodin je daná kapitola vytvořena.

Hendrich (1988) připouští, že neexistuje jeden princip či kritérium, podle kterého by bylo možné uspořádat gramatické minimum. K vytvoření pořadí gramatických jevů je nutné použít více hledisek, přičemž není možné stanovit, která jsou ta nejvhodnější. Jako výchozí hledisko označuje hledisko sémantické neboli tématičnost. Při primárnosti tohoto hlediska je pořadí gramatických jevů podřízeno tématům. Musí být stanoveno pořadí témat, jejich obsah, rozsah a forma.

Thornbury (1999) uvádí tři kritéria pro uspořádání gramatických jevů v učebnici: kritérium komplexnosti, kritérium naučitelnosti a kritérium vysvětlitelnosti. *Kritérium komplexnosti* je založeno na předpokladu, že existují struktury více komplexní (např. present perfect continuous) a méně komplexní (past simple). Je zřejmé, že méně komplexní gramatické jevy budou jednodušší se naučit, než ty více komplexní. Z toho vyplývá, že méně komplexní (snáze naučitelné) gramatické jevy by měly být prezentovány dříve než ty více komplexní. Tento princip v mírné variaci uvádí také Hendrich (1988) a Feike (2011), kteří ho nazývají principem jednoduchosti/složitosti tvoření gramatických jevů.

Míra *naučitelnosti* gramatického jevu byla v tradičním pojetí chápána jako přímo úměrná k jeho komplexnosti. Ovšem v současné době se problematikou naučitelnosti zabývá vědecká hypotéza nazvaná „přirozený řád osvojování jazyka“. Podle této hypotézy, je osvojování gramatiky cizího jazyka předvídatelné. Zároveň je její osvojování nezávislé na podobnosti studovaného jazyka s mateřským jazykem studenta a na způsobu výkladu gramatických jevů (Thornbury, 1999).

Třetím principem pro řazení jevů je *vysvětlitelnost*. Na základě tohoto principu jsou dříve řazeny jevy, které jsou snáze vysvětlitelné. Přítomný čas průběhový tedy bude řazen dříve než členy, navzdory tomu, že členy jsou užívány mnohem častěji než přítomný čas průběhový (Thornbury, 1999).

Hendrich (1988) uvádí několik dalších principů a hledisek pro tvorbu pořadí gramatických jevů. Podle *frekvenčního hlediska* by dříve měly být prezentovány ty jevy, které jsou užívány častěji. Dalším hlediskem, které je možné uplatnit, je *vztah mezi*

gramatickým systémem žákovy mateřské řeči a systémem studovaného jazyka. Na jeho základě jsou dříve prezentovány struktury, které jsou podobné žákově mateřštině. Dalším možným hlediskem je, že pokud daný *gramatický jev slouží jako základ pro tvorbu jiného gramatického jevu*, je zpravidla prezentován dříve (např. příčestí tvořené pomocí přípony - *ing* je často uváděno před přítomným průběhovým časem).

2.5 Témata v učebnicích

V učebnicích anglického jazyka je spolu s čistě jazykovým obsahem (gramatické jevy, slovní zásoba, atd.) prezentovali také tematický obsah. Učebnice tedy obsahují témata a v jejich kontextu jsou dané jazykové struktury prezentovány. Díky tomu studenti nerozvíjí pouze znalost anglického jazyka, ale také své všeobecné znalosti, z nichž specifickou skupinu tvoří znalosti o kultuře a zvycích v zemi cílového jazyka, které jsou pro efektivní komunikaci v cizojazyčném prostředí nepostradatelné. Užívání reálných témat (jako např. umělecká díla) motivuje studenty více než užívání těch smyšlených (jako např. text o neexistující zemi Outland). Výsledky studentů mohou být lepší, pokud se nesoustředí pouze na studium jazyka, ale také na nabývání informací pomocí tohoto jazyka. (Cunningsworth, 1995).

Existují různé okruhy témat v učebnicích. *Nulová neboli triviální témata* se zabývají smyšlenými událostmi a pouze povrchově zajímavými tématy, jako jsou stereotypní rodinné příhody nebo např. téma „John a Mary dělají každodenní aktivity“. *Jazyková témata* poskytují informace o jazyku jako takovém, např. o jeho historii a vývoji. Dalšími užívanými okruhy témat jsou *domácí kultura a kultura anglicky mluvících zemí*. Kulturní témata zahrnují např. historii, významná literární a umělecká díla, památky a zajímavá místa, významné osobnosti. Zejména anglická a americká literatura je zajímavým tématem. Obtížnějšími tématy jsou *všeobecné znalosti* (zahrnuje např. náboženská, filosofická, geografická, témata) a *morální, politické a sociální problémy*. Velice zajímavé je také téma *vědy* (Ur, 1996).

Témata v učebnicích vždy korespondují s jazykovou úrovní studentů. Žáci základní školy nemají ještě dostatečně rozvinuté jazykové znalosti, proto se v učebnicích anglického jazyka pro základní školy ve velké míře objevují především

triviální témata, jako je např.: domov, rodina, bydlení, škola, volný čas a zájmová činnost, nákupy, zdraví, oblékání, cestování; která by jim měla být dostatečně známá z jazyka mateřského. V menší míře jsou v učebnicích témata zabývající se reáliemi České republiky a anglicky mluvících zemí (RVP, 2013).

3 Závěr teoretické části

Cílem teoretické části bylo specifikovat základní terminologii použitou v této práci s ohledem na téma gramatického kurikula v učebnicích anglického jazyka pro základní školy.

Jak je podrobně popsáno v teoretické části, role gramatiky ve výuce anglického jazyka (a dalších jazyků) se výrazně měnila. V nejrůznějších metodách jí byla připisována různá míra důležitosti a významnosti. Pro gramaticko-překládovou metodu byla gramatika alfou a omegou, na druhé straně zastánci přímé metody věřili, že gramatika ve výuce cizího jazyka není důležitá vůbec. Jádrem audio-linguální metody byl mimo jiného také audio-orální dril, aneb pečlivé opakování gramatických struktur. V této metodě tedy gramatice určitá významnost připisována je. Komunikativní metoda si také cení významu gramatiky ve výuce cizích jazyků, jelikož staví na uvědoměném vztahu mezi gramatikou a komunikativními kompetencemi jedince.

Je nutné si uvědomit, že názory na důležitost gramatiky se nelišily jen v minulosti, ale různí se i nyní. Mezi odborníky na tuto problematiku stále panuje určitá nejednotnost a jejich názory se velmi liší. V praktické části se budu snažit zjistit, zda je možné navzdory těmto odlišným postojům, vysledovat, ve výběru a řazení gramatických jevů v gramatických kurikulech daných učebnic, určité vzorce.

4 Cíle analýzy a srovnání pořadí a kontextu prezentovaných gramatických jevů

Tématem výzkumné části bakalářské práce je srovnání a analýza gramatického kurikula ve vybraných učebnicích anglického jazyka pro 6. ročník základní školy. Pro tuto část jsem si vytyčila tři výzkumné cíle.

Prvním cílem je analyzovat gramatické kurikulum ve zvolených učebnicích s ohledem na pořadí prezentovaných gramatických jevů. Druhý cíl je zaměřen na srovnání kontextu, v němž jsou dané gramatické jevy v jednotlivých učebnicích prezentovány tak, aby bylo možné vysledovat, zda existují v učebnicích jisté stereotypy – typická témata, která autoři učebnic při prezentaci konkrétních jazykových jevů opakovaně používají. Náplní třetího cíle je zhodnotit, existují-li výraznější rozdíly v gramatickém kurikulu u analyzovaných učebnic od českých a zahraničních autorů, a to zejména s ohledem na pořadí a kontext prezentovaných gramatických jevů.

Cíle praktické části budou naplněny pomocí hloubkové analýzy gramatického kurikula v učebnicích a následnou komparací zjištěných skutečností. Výsledky budou prezentovány v podobě tabulek.

4.1 Hypotézy

K výše popsaným cílům byly přiřazeny následující hypotézy:

- 1) Ve zkoumaných učebnicích anglického jazyka určených pro stejný ročník základních škol bude prezentována velmi podobná nebo shodná škála gramatických jevů v podobném pořadí.
- 2) Autoři učebnic používají pro prezentaci daných gramatických jevů nezávisle na sobě podobný tematický kontext. Existují tedy jakási stereotypní spojení gramatických jevů a témat, která se v učebnicích různých autorů opakují.
- 3) Vybrané učebnice anglického jazyka, jejichž autory jsou rodilí mluvčí, budou vykazovat jiné vzorce řazení gramatických jevů a odlišný kontext jejich prezentace než učebnice anglického jazyka, které napsali čeští autoři.

4) Učebnice anglického jazyka, které napsali zahraniční autoři, nebudou věnovat takový prostor těm gramatickým jevům, které jsou tradičně obtížné pro české žáky z důvodu odlišností mezi oběma jazyky, např. členům nebo dalším gramatickým jevům, které se v jednom z jazyků nevyskytují.

5 Vymezení použitých metod a postupu výzkumu

Použité metody

Pro dosažení potřebných poznatků o pořadí gramatických jevů a jejich tematickém kontextu ve vybraných učebnicích budou použity následující metody. Za účelem zjištění pořadí gramatických jevů v učebnicích a tematických kontextů těchto gramatických jevů bude provedena hloubková analýza vybraných učebních materiálů. Pro porovnání pořadí gramatických jevů v jednotlivých učebnicích mezi sebou a pro porovnání tematických kontextů daných gramatických jevů bude užitá komparativní metoda.

Postup výzkumu

V první části výzkumu bude poskytnut přehled sekvencí gramatických jevů v jednotlivých učebnicích a tematického kontextu těchto gramatických jevů. Za gramatické jevy jsou v této práci považovány ty jevy a struktury, které byly ve zkoumaných učebnicích zahrnuty do výčtu gramatických jevů. Přehledy těchto gramatických jevů budou prezentovány ve formě tabulek. Dále bude provedena hloubková analýza gramatického kurikula v jednotlivých učebnicích.

Vzhledem k tomu, že je ve zkoumaných učebnicích nesterýlný počet gramatických jevů, je nutné stanovit kritérium, podle kterého bude posuzováno pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech zkoumaných učebnic a které poskytne validní srovnání pořadí gramatických jevů navzdory odlišnostem v jejich počtu v jednotlivých gramatických kurikulech. S tímto cílem dojde k rozdělení všech gramatických kurikul na poměrné části. Pozice daného gramatického jevu bude tedy vztahována k jeho umístění v určité poměrné části gramatického kurikula dané učebnice anglického jazyka.

Dále bude každému gramatickému jevu v rámci jedné učebnice přiřazeno pořadové číslo, které bude vyjadřovat pozici gramatického jevu v gramatickém kurikulu dané učebnice. Následně dojde k porovnání gramatických kurikul pomocí komparativní metody. To bude možné díky porovnání pořadí jednotlivých gramatických jevů v

různých učebnicích. Budu se soustředit zejména na to, v jaké poměrné části gramatických kurikul zkoumaných učebnic je daný gramatický jev umístěn a posléze také na pořadová čísla tohoto gramatického jevu, která mu byla přiřazena v rámci jednotlivých učebnic.

Důležitý tedy bude především fakt, zda je daný gramatický jev ve všech komparovaných materiálech (v jejich gramatických kurikulech) zhruba na stejném místě. Pokud se gramatický jev bude ve všech gramatických kurikulech zkoumaných učebnic nacházet ve stejné poměrné části (např. v první poměrné části), budu jev pokládat, za jev stojící, ve všech gramatických kurikulech, na podobném místě.

Na pořadová čísla, která byla přiřazena danému gramatickému jevům v rámci jednotlivých gramatických kurikul, bude nahlíženo jako na sekundární kritérium pro určení pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech. Pořadové číslo gramatického jevu bude uváděno spolu s celkovým počtem gramatických jevů uvedených v daném gramatickém kurikulu (např. gramatický jev je 5. z 36 jevů).

Budu se snažit určit, zda existují určité vzorce pro tvorbu gramatického kurikula v učebnicích. Dále se zaměřím na případné rozdílnosti v gramatických kurikulech v učebnicích od českých a zahraničních autorů.

V druhé části výzkumu se budu soustředit na tematický kontext prezentovaných gramatických jevů. Pokusím se zjistit, zda existují typická témata, ve kterých jsou dané gramatické jevy opakovaně prezentovány. Budu vycházet z přehledů sekvencí gramatických jevů v jednotlivých učebnicích a kontextu těchto gramatických jevů, které budou prezentovány ve formě tabulek. Posléze porovnáám kontext daných gramatických jevů ve zkoumaných učebnicích pomocí komparativní metody.

6 Kritéria pro výběr výzkumného vzorku

Pro srovnávací studii a analýzu, která je naplní praktické části této bakalářské práce, jsem vybírala učebnice na základě předem stanovených kritérií.

Prvotním kritériem pro jejich výběr byla schvalovací doložka udělená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky; přičemž jsem vycházela ze seznamu učebnic se schvalovací doložkou MŠMT, který byl 27. 10. 2014 uveřejněn na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Z toho seznamu jsem volila učebnice určené pro druhý stupeň základních škol, konkrétně pro 6. ročník. Jedná se tedy o relativně nové učebnice, které by měly být v současnosti používány na českých základních školách.

Dalším významným kritériem byl počet hodin, na který je učebnice koncipována. Přičemž jsem vycházela z předpokladu, že by učebnice měly korespondovat s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školy, který předepisuje výuku prvního cizího jazyka v rozsahu 3 hodiny týdně. Učebnice by tedy při třiceti až čtyřiceti vyučovacích týdnech během školního roku měla být koncipována na cca 90 - 96 hodin. Většina zvolených učebnic je vytvořena na 80 – 90 vyučovacích hodin, ovšem její autoři zpravidla poskytují doplňující materiál, který umožňuje rozšíření o cca 30-40 hodin (celkem 120 hodin). Toto kritérium současně zajišťuje, že gramatické kurikulum v analyzovaných učebnicích odpovídá zhruba stejné časové dotaci. Dále jsem se snažila volit rovnou měrou ty učebnice, které zpracovali rodilí mluvčí, a také ty, které zpracovali čeští autoři.

6.1 Výzkumný vzorek

Zvolila jsem celkem pět učebnic, které jsou určeny pro 6. ročník základní školy a byla jim udělena schvalovací doložka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dvě z nich napsaly české autorky a zbylé tři zahraniční autoři (rodilí mluvčí). Přičemž autoři těchto tří materiálů často využívali české autory a pedagogy jako konzultanty. Zvolené učebnice podrobněji popíši v následujících odstavcích.

Všechny zvolené učebnice, které jsou předmětem výzkumu, odpovídají svým pojetím komunikativnímu přístupu k výuce jazyků – tedy komunikativní metodě. Tyto učebnice se tedy zaměřují na reálné situace. Syllabus těchto publikací lze označit za smíšený se zaměřením na komunikativní funkce jazyka. Gramatika tedy ovlivňuje vnitřní strukturu učebnice až druhotně. Navzdory tomu je v učebnicích prezentována systematicky.

6.1.1 Tituly od zahraničních autorů

Z titulů od zahraničních autorů jsem zvolila následující:

- Project Fourth Edition 2
- Your Space 1
- Discover English 1

Project Fourth Edition 2

Autorem této učebnice je Tom Hutchinson a vydalo ji nakladatelství Oxford University Press v roce 2014¹. Je součástí ucelené řady učebnic (Project Fourth Edition 1-5). Tento učební materiál je určen pro 6. – 7. ročník základní školy. Na většině základních škol je využíván v 6. ročníku (a navazuje tak na Project Fourth Edition 1, který byl užíván v 5. ročníku), ovšem některé základní školy preferují pomalejší tempo výuky, a proto v 6. ročníku užívají učebnici Project Fourth Edition 1 a druhý díl až v 7. ročníku.

Obsah knihy Project Fourth Edition 2 je rozdělen mezi krátkou čtyřstránkovou úvodní kapitolu a dalších šest dvanáctistránkových kapitol. Mezi kapitolami je látka rovnoměrně rozložena. Tato učebnice je koncipována na 3 vyučovací hodiny týdně (tedy na cca 90 - 99 hodin), ovšem při použití doplňujícího materiálu (pracovní sešit, online dostupné materiály), může být užita při tempu výuky až 5 hodin týdně. Výukový materiál tedy koresponduje s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní

¹ HUTCHINSON, Tom. *Project Fourth Edition 2*. Oxford: Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-476466-7.

vzdělávání a dokonce uvádí, jakým způsobem dochází k rozvoji klíčových kompetencí žáků.

Cílem řady učebnic Project Fourth Edition je pomoci žákům dosáhnout z počáteční úrovně A1 na cílovou úroveň A2 dle SERR. Tyto učebnice jsou velmi oblíbeným a často využívaným materiálem s propracovanou metodikou, čemuž nasvědčuje i fakt, že jde o čtvrté aktualizované vydání publikace. Tato publikace vznikla mimo jiného i díky komentářům a doporučením učitelů anglického jazyka z Chorvatské republiky, České republiky, Maďarska a dalším zemí.

Schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, s dobou platnosti šest let, tento materiál získal 20. 11. 2013. Jeho odbornými recenzentkami byly paní Mgr. Helena Wdowyczynová a doc. Lucie Betáková (viz předmluva učebnice).

Your Space 1

České vydání učebnice Your Space 1 zpracoval kolektiv autorů (Martyn Peter Hobbs, Julia Starr Keddle, Helena Wdowyczynová, Lucie Betáková) a bylo vydáno v koprodukcí nakladatelství Fraus a Cambridge University Press v roce 2014². Tomuto vydání předcházelo původní vydání z roku 2012 a jeho autory byli pouze Martyn Peter Hobbs a Julia Starr Keddle.

Novější, české vydání je zpracováno v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem a oproti původnímu vydání navíc obsahuje informace o naplňování výstupů popsaných v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a o rozvoji a naplňování klíčových kompetencí žáků. Zároveň je české vydání oproti tomu původnímu kratší o dvě kapitoly. Toto vydání také klade větší důraz na české realie a jsou v něm pozměněna některá cvičení.

České vydání učebnice je tvořeno devíti kapitolami (každá po deseti stranách), krátkou čtyřstránkovou závěrečnou kapitolou a doplňkovým materiálem (23 stran). Učebnice je koncipována na cca 80 vyučovacích hodin, přičemž při použití

² HOBBS, Martyn Peter, Julia Starr KEDDLE, Helena WDOWYCZYNOVÁ a Lucie BETÁKOVÁ. *Your Space 1: učebnice angličtiny pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2014. ISBN 978-80-7238-014-7.

doplňkových materiálů (materiály dostupné online a interaktivní učebnice Flexibooks) je možné ji použít až na 120 vyučovacích hodin.

Publikace Your Space 1 je součástí ucelené řady učebnic (Your Space 1-4), která je určena pro druhý stupeň základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií. Řada učebnic Your Space vede žáka od úrovně A1 k úrovni A2, přičemž Your Space 4 upevňuje žákovy znalosti na úrovni A2. Učebnice Your Space 1, která bude předmětem mého zkoumání, je určena pro 6. ročník druhého stupně základní školy a přirozeně vede žáka k úrovni A1.

Schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro vzdělávací obor Cizí jazyk s dobou platnosti šest let, tento materiál získal dne 18. 3. 2014. Jeho odbornými recenzentkami byly paní Mgr. Anna Carbová a Mgr. Milena Lásková (viz předmluva učebnice).

Discover English 1

Učebnice Discover English 1, jejímiž autorkami jsou Izabella Hearn a Jayne Wildman, byla vydána roku 2011 nakladatelstvím Pearson Longman³. Ovšem tato publikace vznikla za pomoci (formou rad a komentářů) pedagogů nejen z České republiky Odbornou konzultantkou byla paní Mgr. Ludmila Balíková, která je učitelkou anglického jazyka a držitelkou ocenění „Evropský učitel jazyků“ z roku 2008.

Je součástí ucelené řady učebnic, která je určená pro druhý stupeň základní školy. Přičemž Discover English 1 je určena pro 6. ročník základní školy. Pokud ovšem daná základní škola zařadila výuku anglického jazyka dříve než ve 3. ročníku, je možné tuto publikaci užít již v 5. ročníku.

Kniha je tvořena krátkou úvodní kapitolou a osmi dalšími kapitolami. Učebnice poskytuje materiál, který pokryje 80-90 vyučovacích hodin. Při použití doplňkových materiálů (pracovní sešit, obrázkové karty ke slovní zásobě, atd.) je ovšem koncipována až na 120 vyučovacích hodin. Stejně jako jiné popisované řady učebnic (Project Fourth

³ HEARN, Izabella a Jayne WILDMAN. *Discover English*. 1st pub. Warszawa: Pearson Central Europe, 2011, 80 s. ISBN 978-837-6000-060.

Edition, Your Space) i tato řada vede žáky od počáteční úrovně A1 k úrovni A2 dle SERR a snaží se o její upevnění. Discover English 1 je materiálem na úrovni A1.

Této učebnici byla udělena schvalovací doložka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, s dobou platnosti šest let, pro vzdělávací obor anglický jazyk, dne 2. 3. 2011. Odbornými recenzentkami byly paní Mgr. Naděžda Vojtková a Mgr. Eva Paulerová (viz předmluva učebnice).

6.1.2 Tituly od českých autorů

Z titulů od českých autorů jsem zvolila následující:

- Angličtina pro 6. ročník základní školy
- Way to Win - Angličtina 6 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia

Angličtina pro 6. ročník základní školy

Autorkou této publikace je Marie Zahálková a vydalo ji Státní pedagogické nakladatelství v roce 2009⁴. Učebnice je součástí ucelené řady učebnic pro druhý stupeň základní školy (Angličtina pro 6. - 9. ročník základní školy) a zároveň navazuje na řadu učebnic, která je určena pro první stupeň základní školy a jejíž autorkou je rovněž Marie Zahálková (Angličtina pro 3. - 5. ročník základní školy). Učebnice Angličtina pro 6. ročník základní školy se soustředí na motivaci žáků k učení se cizího jazyka, na nácvik výslovnosti, zvládnutí jednoduchých konverzačních témat a základů slovní zásoby.

Učebnici tvoří třicet krátkých lekcí (každá po dvou stranách), každá z nich je určena na jeden vyučovací týden – autorka počítá s počtem třiceti vyučovacích týdnů za školní rok. Zároveň je učebnice koncipována na tři vyučovací hodiny týdně. Celkem tedy tato publikace pokrývá cca 90 vyučovacích hodin. Učebnice je upravena vzhledem k požadavkům Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (ovšem jeho verzi z roku 2007) a obsahuje popis klíčových kompetencí žáků, k jejichž naplnění

⁴ ZAHÁLKOVÁ, Marie. *Angličtina pro 6. ročník základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2009, 72 s. ISBN 978-807-2354-313.

učebnice směřuje, spolu s výstupy z práce s učebnicí. Učebnice může být ve výuce doplněna o pracovní sešit.

V této učebnici ani v metodické příručce, která k ní náleží, není uvedena počáteční ani cílová jazyková úroveň dle SERR. Ovšem vzhledem k tomu, že tento učební materiál vyhovuje záměrům Rámcového vzdělávacího programu, lze předpokládat, že je na úrovni A1. Celá řada učebnic poté žáka pravděpodobně směřuje k dosažení a upevnění znalostí, dovedností a schopností na úrovni A2.

Publikace Angličtina pro 6. ročník základní školy získala schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s dobou platnosti šest let dne 21. 2. 2013 (viz předmluva učebnice).

Way to Win - Angličtina 6 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia

Tato učebnice byla vydána v roce 2005 nakladatelstvím Fraus, jejími autorkami jsou Lucie Betáková a Kateřina Dvořáková⁵. Stejně jako všechny předchozí zmíněné publikace je i tato součástí ucelené řady učebnic pro druhý stupeň základní školy a odpovídající ročníky víceletých gymnázií (Way to Win – Angličtina 6-9 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia). Předmětem mé analýzy bude učebnice Way to Win 6, která je prvním dílem této řady.

Obsah publikace je tvořen úvodní šestistránkovou kapitolou a dalšími devíti kapitolami (každá po osmi stranách). V závěru učebnice jsou žákům k dispozici krátké příběhy a slovníček. Podle informace nakladatelství je tento učební materiál koncipován na cca 100 vyučovacích hodin, přičemž jsou k dispozici také další doplňkové materiály, které je možné při výuce poskytnout.

Tato řada učebnic pokrývá úrovně předepsané Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školy, a proto systematicky vede žáky od úrovně A1 na úroveň A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Way to Win 6, jakožto první díl řady, je publikací na úrovni A1.

⁵ BETÁKOVÁ, Lucie a KATEŘINA DVOŘÁKOVÁ. *Angličtina 6: way to win : pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2005, 79 s. ISBN 80-723-8370-1.

Way to Win - Angličtina 6 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia samozřejmě, jako všechny ostatní zmíněné publikace, obdržela schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s platností šesti let. Učebnice ji získala dne 23.6. 2013 a došlo tak k prodloužení schvalovací doložky ze dne 11. 5. 2005 (viz předmluva učebnice).

7 Analýza a srovnání gramatických kurikul v učebnicích anglického jazyka

Jak již bylo popsáno v páté kapitole, v této části práce dojde k analýze pořadí gramatických jevů v učebnicích a jejich vzájemnému porovnání. Nejprve budou uvedeny, ve formě tabulek, přehledy gramatických jevů a jejich tematických kontextů v takové podobě, v jaké jsou prezentovány v jednotlivých učebnicích. Následně porovnáám pořadí gramatických jevů v rámci jednotlivých učebnic.

Gramatické kurikulum každé zkoumané učebnice bude nejprve rozděleno na poměrné části. Posléze budu sledovat, zda je ten samý gramatický jev, v rámci různých učebnic, umístěn ve stejné poměrné části gramatického kurikula. Budu se tedy soustředit na to, zda v různých učebnicích stojí ten samý jev na zhruba stejném místě. Gramatický jev se musí, ve všech komparovaných materiálech (v jejich gramatických kurikulech), nacházet ve stejné poměrné části, aby ho bylo možné považovat za jev stojící na přibližně stejném místě.

V rámci gramatického kurikula každé učebnice bude gramatickému jevu přiřazeno pořadové číslo. Ovšem vzhledem k faktu, že počet gramatických jevů není ve všech gramatických kurikulech zkoumaných učebnic shodný (ale naopak je výrazně odlišný), není možné porovnávat pořadí gramatických jevů v učebnicích, na základě sledování, zda tomu samému jevu byla, v rámci různých učebnic, přiřazena podobná pořadová čísla.

Pořadové číslo daného gramatického jevu bude uváděno vzhledem k celkovému počtu gramatických jevů v gramatickém kurikulu dané učebnice (např. 5. z 36). Pořadové číslo gramatického jevu tak bude sloužit jako další indikátor poměrné části gramatického kurikula, ve které se daný gramatický jev v dané učebnici anglického jazyka nachází.

Dále mne bude zajímat, zda je rozdíl v řazení gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka od zahraničních autorů a v učebnicích anglického jazyka od českých autorů. Budu se snažit určit, zda existují určité stereotypní vzorce pro řazení gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka.

7.1 Přehledy gramatických jevů a jejich kontextů v učebnicích anglického jazyka

Tabulka č. 3: Project Fourth Edition 2

PROJECT FOURTH EDITION 2		
	Gramatický jev	Kontext
Úvodní lekce	<i>be: positive</i>	Introduction (meeting people)
	<i>can: positive, negative, questions, short answers</i>	At sports centre (sports and other abilities)
	Questions (present simple)	In the street (description of the street and people)
	<i>have got: positive, negative, questions, short answer</i>	What has he got? (possessions)
1. lekce	Present simple: positive, negative	My daily life (daily routines)
	Ordinal numbers	Birthdays
	Present simple: <i>Yes/No</i> and <i>Wh-</i> questions, short answers	Mickey, Millie and Mut (fictional story with history facts)
	Adverbs of frequency	At home (Household duties)
2. lekce	Present continuous : positive, negative	Our school trip (trip to farm)
	Present continuous : questions (<i>Yes/No, Wh-</i>), short answers	Mickey's model dinosaur (fictional story)
	Present continuous vs present simple	My favourite animals (their activities, people and animals)
	<i>must</i>	People's obligations
	Subject and object pronouns	The story of Chicken Licken (fictional story)
3. lekce	Past simple: <i>be</i> - positive, negative, questions, short answers	Where were you last weekend?
	Past simple: regular verbs	Our holiday (last summer holiday)
	Past simple: irregular verbs	Holiday problems (on last summer holiday)
	Past simple: questions and short answers	Mut's holiday (fictional story about holiday which Mut had)
4. lekce	Countable and uncountable nouns	Food and drink
	<i>a/an</i>	
	<i>some</i> and <i>any</i>	Food and drink (Stone soup story)
	<i>How much/ How many?</i>	Mut goes shopping (fictional story)
	Articles: <i>a/an, some, the</i> <i>a little/ a few</i>	Food
5. lekce	<i>How</i> questions	My country (places and their dimensions)
	Comparative adjectives	North and south (weather)
	Superlative adjectives	Record breakers
	<i>as.....as</i>	Mickey and Millie go camping (fictional story - comparing places)
6. lekce	<i>going to: positive, negative, questions, short answers</i>	Planning activities
	Adjectives and adverbs	At the movies (telling a detective story)
	<i>have to: positive, negative, questions, short answers</i>	Film participation
	Making suggestions	The lost penguin (fictional story)

Tabulka č. 4 – Your Space 1

YOUR SPACE 1		
	Gramatický jev	Kontext
Úvodní lekce	<i>be</i> : positive	Meeting new people
	Question words	Meeting new people (detail information about them)
	Imperative: positive	Classroom English
1. lekce	Subject pronouns	Information about me, my friends, family and others
	<i>be</i> : positive	(including age, nationality, interests, etc.)
	Possessive adjectives	
	Regular plurals	No specific topic
	<i>be</i> : negative, questions and short answers	Information about me and my classmates
	Articles	(including age, nationality, interests, etc)
		No specific topic
2. lekce	<i>be</i> : question words	Information about people
	<i>there is, there are</i> (positive, negative, questions, short answers), <i>lots of</i>	Description of place (house, room, classroom)
	Irregular plurals	No specific topic
	Demonstrative pronouns (<i>this, that, these, those</i>)	Description of place (house, room, classroom)
	Prepositions of place	
	Possessive adjectives	Information about people
3. lekce	<i>have got</i> : positive	Family relations and possessions
	Possessive 's	
	<i>have got</i> : negative, questions, short answers	Talking about possessions and belongings
	Possessive pronouns and <i>Whose....?</i>	
4. lekce	Present simple: positive	Daily routines (What do I do and when do I do it?)
	Prepositions of time	
	Present simple: negative, questions and short answers	Hobbies and free time activities
5. lekce	<i>can</i> : positive and negative forms, questions and short answers	Sports and other abilities
	Adverbs of manner	
	Present simple (revision) and like/love/hate + ing	Activities I like and don't like
	Imperative: positive, negative	No specific topic
6. lekce	Adverbs of frequency	Daily routines and habits
	Question words and present simple	
	Prepositions of time	
	<i>must</i> : positive and negative	Rules in school, My obligations
	Object pronouns	No specific topic
7. lekce	Countable and uncountable nouns	Food
	<i>a/an, some/ any</i>	
	<i>How much? How many?</i>	Food (its quantity) and quantity of other things
	<i>lots of/ not much / many</i>	
8. lekce	Present continuous: positive and negatives	A great day out (travelling)
	Present continuous: questions and short answers	Travelling and weather
	Present continuous vs present simple	

Tabulka č. 5 – Discover English 1

DISCOVER ENGLISH 1		
	Gramatický jev	Kontext
Úvodní lekce	<i>to be</i> : positive, negative, questions, short answers	Introduction
	Possessive adjectives singular/plural nouns	A new home (countries and nationalities)
	Demonstrative pronouns (<i>this/ that/ these/ those</i>)	Earth Explorer (meeting new people, introduction)
1. lekce	<i>have got</i> : positive, negative, questions, short answers	A new friend (belongings/possessions) A Family Photo (members of the family)
	Possessive 's	Earth Explorer (fictional story - possessions)
2. lekce	<i>there is/ there are</i> (positive, negative, questions, short answers)+ <i>some/any</i>	It' spooky (house, room, furniture)
	Prepositions of place	Fun homes
	Imperatives: positive, negative	Earth Explorer (fictional story) + giving instructions
3. lekce	<i>can/ can't</i> (ability): positive, negative, questions, short answers	They are amazing! (abilities of animals)
		Animal robots
		Earth Explorer (fictional story)
4. lekce	Present simple: positive	Daily routines
	Present simple: negative	To School (ways of transport)
	Present simple: questions, short answers	Earth Explorer (fictional story)
5. lekce	Question words	Sports Heroes
	Present simple (revision) and <i>like/ love/ hate + ing</i>	Saturday (activities)
	Object pronouns	Earth Explorer (fictional story)
	Prepositions of place (<i>in/ on / at</i>)	no specific topic
6. lekce	Present continuous: positive, negative	It's a Mystery (detective story/ a crime)
	Present continuous: questions, short answers	Is He Famous? (Description of people - clothes and accessories)
7. lekce	Frequency adverbs	Happy Birthday!
	Present simple vs present continuous	Let's Celebrate' (celebrations, festivals, holidays)
8. lekce	<i>was/were</i> : positive, negative, questions, short answers	A Bad Day (school day, subjects)
	Past simple: positive, negative	A Lesson For Life (real story about saving people)
	Past simple: questions, short answers	Earth Explorer (fictional story)

Tabulka č. 6 – Angličtina pro 6. ročník

ANGLIČTINA PRO 6. ROČNÍK ZŠ		
	Gramatický jev	Kontext
1. lekce	Question words,	Introduction (basic information about people)
	Wh- questions	
2. lekce	can: positive, negative	Information about people
	present simple: positive, negative, questions	(Where are they from?)
		What language can they speak?)
3. lekce	Present simple: positive, negative, questions	Holiday at the seaside
	Present continuous: positive, neagtive, questions	
	Present continuous vs present simple	
4. lekce	Past simple: positive, negative, questions	A last week holiday
	(verb to be, regular verbs, irregular verbs)	
	Past simple vs present simple	
5. lekce	Comparative adjectives	Facts about the Earth and nature
	Superlative adjectives	
6. lekce	no new grammar	Halloween
7. lekce		Thanksgiving day
8. lekce	Revision - games	
9. lekce	have to: positive, negative, questions	Children
		(What are they like?)
		(Their obligations, profiles of some children)
10. lekce	Comparative long adjectives	Pupils in the classroom
	Superlative long adjectives	
11. lekce	Possessive adjectives, possessive pronouns	English lesson activities
	Comparative, superlative adjectives (revision)	
12. lekce	Ordinal numbers (How we write date?)	December, Christmas
13. lekce	Cardinal numbers (hundred, thousand, etc.)	Czech Republic
14. lekce	Revision (quiz)	
15. lekce	Irregular verbs	Letter about Friday 13th
	Past simple	
	Passive voice	
16. lekce	Indefinite pronouns	Calendar - Valentine's day
17. lekce	Ordinal numbers	Easter
	Passive voice	
18. lekce	Multiplicative numbers	Greetings
	Possessive 's	
19. lekce	will vs. going to	Shopping
20. lekce	Past simple (revision)	Travelling (asking directions)
22. lekce	Revision - games	
23. lekce	Cardinal numbers with hyphen	At the doctor's
24. lekce	no new grammar (vyjádření aby)	Food and drinks
25. lekce	Past simple (revision)	Animals
26. lekce	Present simple, present continuous, have to (rev.)	Sports
27. lekce	no new grammar	Reading books
28. lekce	Revision (quiz)	
29. lekce	no new grammar	The six sillies (fictional story)
30. lekce	no new grammar	Lazy Jack (fictional story)

Tabulka č. 7 – Way to Win 6

WAY TO WIN 6		
	Gramatický jev	Kontext
1. lekce	Plural of nouns	Introducing
	to be: positive, negative, questions, short answers	School (people in school)
2. lekce	Possessive 's	Family (information about my relatives) and possessions
	to have got: positive, negative, questions, short answers	Pets and possessions
	Possessive adjectives	
3. lekce	Imperative: positive, negative	Household duties
4. lekce	can: positive, negative, questions, short answers	A birthday party
	there is/ there are: positive, negative, questions, short answers	
5. lekce	Present continuous: positive, negative, questions, short answers	Right now activities (What are they doing?)
6. lekce	Present simple: positive, negative	Kingsway High School (british school)
	Adverbs of frequency	Free time activities
7. lekce	Demonstrative pronouns (this, that, these, those)	Clothes and shopping
	Present simple: questions, short answers	
	Wh- questions	
8. lekce	Present continuous vs present simple	School trip to Zoo
9. lekce	Past simple: positive, negative, questions, short answers	Last weekend
		Last summer holiday
10. lekce	Past simple (revision)	Around the town (directions)
	Subject/ object questions	

7.2 Analýza pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech v učebnicích anglického jazyka

Při této analýze budu vycházet nejen z tabulek č. 3, 4, 5, 6, 7 s přehledy gramatických jevů a jejich kontextů, ale také z tabulky č. 8, ve které jsou uvedena gramatická kurikula všech zkoumaných učebnic. Z důvodu větší přehlednosti jsem vytvořila samostatné tabulky s gramatickými kurikuly pro učebnice, které napsali zahraniční autoři a učebnice, které napsali čeští autoři (viz příloha č. 1, č. 2). Dále budu vycházet z tabulky č. 9, ve které je přehledně demonstrováno rozdělení gramatických kurikul zkoumaných učebnic anglického jazyka na poměrné části.

Při pohledu na tuto tabulku je zřejmé, že počty gramatických jevů v jednotlivých gramatických kurikulech jsou výrazně odlišné. Z toho důvodu není možné, aby poměrné části všech kurikul obsahovaly stejný počet gramatických jevů. Poměrně obtížná byla volba, na jaké poměrné části budou gramatická kurikula dělena, protože bylo zřejmé, že není možné rozdělit gramatické jevy do těchto poměrných částí tzv. beze zbytků. Po dlouhé úvaze jsem zvolila dělení na pětiny. Ovšem u dvou z pěti zkoumaných učebnic (Your Space 1, Way to Win 6) nebylo možné gramatické jevy rozdělit do pětín tak, aby byl v každé pětině stejný počet gramatických jevů. V poslední, páté, pětině je tedy odlišný počet gramatických jevů než ve zbylých čtyřech pětinách (viz tabulka č. 9).

V samotné analýze se se budu zabývat všemi gramatickými jevy, které byly ve zkoumaných učebnicích prezentovány a také uvedeny jako gramatické jevy (a nikoliv jako např. součást slovní zásoby). Zaměřím se na jejich výskyt a pozici v gramatickém kurikulu dané učebnice. Pořadí jednotlivých gramatických jevů v daných gramatických kurikulech budu analyzovat postupně podle posloupnosti slovních druhů, jak je uvádí Dušková (2003). Posléze budu pomocí přehledných, barevně zpracovaných tabulek demonstrovat nejvýraznější rozdíly v gramatických kurikulech zkoumaných učebnic.

V tabulkách, které prezentuji v této části práce, používám zkratky, které se týkají především forem gramatického jevu, které jsou v učebnici v rámci dané kapitoly obsaženy. *P* znamená positive (kladná forma jevu), *N* znamená negative (zápor), *Q* znamená questions (otázky) a *S. A.* znamená short answer (tedy forma krátké odpovědi na otázku). Dále uvádím zkratku *F*, která znamená fifth (pětina). Pomocí této zkratky

budu uvádět, v jaké pětina gramatického kurikula se daný gramatický jev nachází, přičemž budu užívat značení F1, F2, F3, F4, F5 pro první až pátou pětinu.

V tabulkách také používám barevné značení. Jelikož jsem při analýze pořadí gramatických jevů narazila na velké odlišnosti, toto barevné značení užívám s cílem upozornit na určitou shodu v řazení gramatických jevů v gramatických kurikulech daných učebnic.

Zelená barva značí, že ve všech učebnicích, ve kterých byl daný jev prezentován, byl umístěn ve shodné části gramatického kurikula – tedy ve stejné pětina. Oranžová barva signalizuje, že v alespoň dvou zkoumaných učebnicích anglického jazyka byl daný gramatický jev umístěn ve stejné poměrné části gramatického kurikula. Fialová barva značí určitou podobnost v pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech zkoumaných učebnic. Tuto barvu např. použiji, pokud byl daný gramatický jev prezentován ve čtyřech učebnicích anglického jazyka a ve dvou z nich byl poprvé uveden v první pětina a ve zbylých dvou ve třetí pětina. Fialová barva tedy signalizuje shodná pořadí daného gramatického jevu, která se zároveň liší při jejich porovnání s umístěním téhož gramatického jevu v dalších gramatických kurikulech.

Tabuľka č. 8 - Gramatická kurikula v učebniciach anglického jazyka

Projekt Fourth Edition 2		IČBENICE OD ZAIRANŤNÍČNICH AUTORIÍ		Discover English		Anglická jazyka pro 6. ročník		IČBENICE OD ČESKÝCH AUTORIÍ	
Your Space 1		Your Space 1		Discover English		Anglická jazyka pro 6. ročník		May to Win 6	
Poradč	Gramatický jev	Poradč	Gramatický jev	Poradč	Gramatický jev	Poradč	Gramatický jev	Poradč	Gramatický jev
1.	<i>be</i> : positive	1.	<i>be</i> : positive	1.	<i>to be</i> : positive; negative; questions; short answers	1.	Question words	1.	Plural of nouns
2.	<i>can</i> : positive; negative; questions; short answers	2.	Question words	2.	Possessive adjectives	2.	<i>Wh-</i> questions	2.	<i>to be</i> : positive; negative; questions; short answers
3.	Questions (present simple)	3.	Imperative: positive	3.	Singular/plural nouns	3.	<i>can</i> : positive; negative	3.	Possessive 's
4.	<i>have got</i> : positive; negative; questions; short answers	4.	Subject pronouns	4.	Demonstrative pronouns (<i>this, that, these, those</i>)	4.	Present simple: positive; negative; questions	4.	<i>to have got</i> : positive; negative; questions; short answers
5.	<i>have got</i> : positive; negative	5.	<i>be</i> : positive	5.	<i>have got</i> : positive; negative; questions; short answers	5.	Present continuous: positive; negative; questions	5.	Possessive adjectives
6.	Ordinal numbers	6.	Possessive adjectives	6.	Possessive 's	6.	Present continuous vs present simple	6.	Imperative: positive; negative
7.	Present simple: <i>Yes/No</i> and <i>Wh-</i> questions; short answers	7.	Regular plural	7.	<i>there is/there are</i> (positive; negative; questions; short answers) + <i>somewhere</i>	7.	Past simple: positive; negative; questions	7.	<i>can</i> : positive; negative; questions; short answers
8.	Adverbs of frequency	8.	<i>be</i> : negative; questions and short answers	8.	Prepositions of place	8.	(verb <i>to be</i> , regular verbs, irregular verbs)	8.	<i>there is/there are</i> : positive; negative; questions; short answers
9.	Present continuous: positive; negative; questions (<i>Yes/No, Wh-</i> , short answers)	9.	Articles	9.	Imperatives: positive; negative	9.	Past simple vs present simple	9.	Present continuous: positive; negative; questions; short answers
10.	Present continuous vs present simple	10.	<i>be</i> : question words	10.	<i>can/cant</i> (ability): positive; negative; questions; short answers	10.	Comparative adjectives	10.	Present simple: positive; negative
11.	<i>must</i>	11.	<i>there is/there are</i> (positive; negative; questions; short answers), <i>lots of</i>	11.	Present simple: positive; negative; questions; short answers	11.	Superlative adjectives	11.	Adverbs of frequency
12.	Subject and object pronouns	12.	Irregular plural	12.	Question words	12.	<i>have got</i> : positive; negative; questions	12.	Demonstrative pronouns (<i>this, that, these, those</i>)
13.	Past simple: <i>be</i> – positive; negative; questions; short answers	13.	Demonstrative pronouns (<i>this, that, these, those</i>)	13.	Present simple (revision) and <i>like/dislike + ing</i>	12.	Comparative long adjectives	13.	Present simple: questions; short answers
14.	Past simple: regular verbs	14.	Prepositions of place	14.	Object pronouns	13.	Superlative long adjectives	14.	<i>Wh-</i> questions
15.	Past simple: irregular verbs	15.	Possessive adjectives	15.	Prepositions of place (<i>in/on/at</i>)	14.	Possessive long adjectives	15.	Present continuous vs present simple
16.	Past simple: questions; short answers	16.	<i>have got</i> : positive	16.	Present continuous: positive; negative; questions; short answers	15.	Comparative; superlative adjectives (revision)	16.	Past simple: positive; negative; questions; short answers
17.	Countable and uncountable nouns	17.	Possessive 's	17.	Frequency adverbs	16.	Ordinal numbers (How we write date?)	17.	Past simple (revision)
18.	<i>don</i>	18.	<i>have got</i> : negative; questions; short answers	18.	Present simple vs present continuous	17.	Cardinal numbers (hundred, thousand, etc.)	18.	Subject/object questions
19.	<i>some</i> and <i>any</i>	19.	Possessive pronouns and <i>Whose?</i>	19.	<i>was/were</i> : positive; negative; questions; short answers	18.	Irregular verbs		
20.	<i>How much? / How many?</i>	20.	Present simple: positive	20.	Past simple: positive; negative; questions; short answers	19.	Past simple		
21.	Articles: <i>a/an, some, the</i>	21.	Prepositions of time			20.	Passive voice		
22.	<i>a little / a few</i>	22.	Present simple: negative; questions and short answers			21.	Infinitive pronouns		
23.	<i>How</i> questions	23.	<i>can</i> : positive; negative; questions; short answers			22.	Ordinal numbers		
24.	Comparative adjectives	24.	Adverbs of manner			23.	Passive voice		
25.	Superlative adjectives	25.	Present simple (revision) and <i>like love, hate+ing</i>			24.	Multiplicative numbers		
26.	<i>as... as</i>	26.	Imperative: positive; negative			25.	Possessive 's		
27.	<i>going to</i> : positive; negative; questions; short answers	27.	Adverbs of frequency			26.	<i>with vs going to</i>		
28.	Adjectives and adverbs	28.	Question words and present simple			27.	Past simple (revision)		
29.	<i>have to</i> : positive; negative; questions; short answers	29.	Prepositions of time			28.	Cardinal numbers with hyphen		
30.	Making suggestions	30.	<i>must</i> : positive; negative			29.	Past simple (revision)		
		31.	Object pronouns			30.	Present simple, present continuous, <i>have to</i> (revision)		
		32.	Countable and uncountable nouns						
		33.	<i>don, somebody</i>						
		34.	<i>How much? / How many?</i>						
		35.	<i>lots of / not much / not many</i>						
		36.	Present continuous: positive; negative; questions; short answers						
		37.	Present continuous vs present simple						

Tabuľka č. 9 – Rozdelení gramatických kurikul na päťiny

UČENIE O ZÁHRANIČNOM AJ				UČENIE O ZÁHRANIČNOM AJ			
Project Fourth Edition 2				Year 5/age 1			
Pétna/oddel' Gramatický jv		Pétna/oddel' Gramatický jv		Discover English 1		Anglický jazyk pro 5. ročník	
						May to Min 5	
1 F	1. I/ we: positive	1 F	1. I/ we: positive	1 F	1. Question words	1 F	1. Plural of nouns
2 F	2. you: positive, negative, questions, short answers	2 F	2. Question words	1 F	2. Wh- questions	2 F	2. I/We- questions, short answers
3 F	3. Questions (present simple)	3 F	3. Imperative: positive	1 F	3. singular/plural nouns	3 F	3. you: positive, negative
4 F	4. I/ we go/ I: positive, negative, questions, short answers	1 F	4. Subject pronouns	4 F	4. Demonstrative pronouns (this, that, these, those)	1 F	4. I/ we go/ I: positive, negative, questions, short answers
5 F	5. Present simple positive, negative	5 F	5. I/ we: positive	5 F	5. I/ we go/ I: positive, negative, questions, short answers	5 F	5. Present continuous positive, negative, questions
6 F	6. Ordinal numbers	6 F	6. Possessive adjectives	2 F	6. Possessive 's	6 F	6. Present continuous vs present simple
7 F	7. Present simple: I/ he/ it and I/We- questions, short answers	7 F	7. Regular plurals	2 F	7. I/ we/ it/ here are (positive, negative, questions, short answers) + something	7 F	7. Past simple: positive, negative, questions (verb to be, regular verbs, irregular verbs)
8 F	8. Adverbs of frequency	8 F	8. I/ we: negative, questions and short answers	8 F	8. Prepositions of place	8 F	8. Past simple vs present simple
9 F	9. Present continuous positive, negative, questions (I/ he/ it/ We), short answers	9 F	9. Adverbs	9 F	9. Imperatives: positive, negative	9 F	9. Present continuous positive, negative, questions, short answers
10 F	10. Present continuous vs present simple	10 F	10. I/ we: question words	10 F	10. I/ we/ it/ here are (positive, negative, questions, short answers)	10 F	10. Comparative adjectives
11 F	11. must	2 F	11. I/ we/ it/ there are (positive, negative, questions, short answers), I/ he/ it/ there is/ there are (positive, negative, questions, short answers)	11 F	11. Question words	11 F	11. I/ we go/ I: positive, negative, questions
12 F	12. Subject and object pronouns	12 F	12. Frequency plurals	12 F	12. Question words	12 F	12. Comparative long adjectives
13 F	13. Past simple: I/ we - positive, negative, questions, short answers	13 F	13. Demonstrative pronouns (this, that, these, those)	13 F	13. Present simple (revision) and I/ he/ it/ here/ there + -ing	13 F	13. Superlative long adjectives
14 F	14. Past simple: regular verbs	14 F	14. Prepositions of place	14 F	14. Object pronouns	14 F	14. Possessive adjectives, possessive pronouns
15 F	15. Past simple: regular verbs	15 F	15. Possessive adjectives	15 F	15. Prepositions of place (in, on, at)	15 F	15. Comparative, superlative adjectives (revision)
16 F	16. Past simple: questions, short answers	16 F	16. I/ we go/ I: positive	16 F	16. Present continuous positive, negative, questions, short answers	16 F	16. Ordinal numbers (How we write date?)
17 F	17. Countable and uncountable nouns	17 F	17. Possessive 's	17 F	17. Frequency adverbs	17 F	17. Cardinal numbers (hundred, thousand, etc.)
18 F	18. I/ we go/ I	18 F	18. I/ we go/ I: negative, questions, short answers	18 F	18. Present simple vs present continuous	18 F	18. Irregular verbs
19 F	19. some, and any	19 F	19. Possessive pronouns and I/ we go/ I?	19 F	19. I/ we go/ I: positive, negative, question, short answers	19 F	19. Past simple
20 F	20. How much? How many?	20 F	20. Present simple positive	20 F	20. I/ we go/ I: positive, negative, question, short answers	20 F	20. Passive voice
21 F	21. Articles (a/an, some, the)	21 F	21. Prepositions of time	21 F	21. Past simple positive, negative, questions, short answers	21 F	21. Including pronouns
22 F	22. I/ he/ it/ you	22 F	22. Present simple: negative, questions and short answers	22 F		22 F	22. Ordinal numbers
23 F	23. How questions	23 F	23. I/ we: positive, negative, questions, short answers	23 F		23 F	23. Passive voice
24 F	24. Comparative adjectives	24 F	24. Adverbs of manner	24 F		24 F	24. Multiplicative numbers
25 F	25. Superlative adjectives	4 F	25. Present simple (revision) and I/ we go/ I: -ing	4 F		25 F	25. Possessive 's
26 F	26. at... as	26 F	26. Imperative: positive, negative	26 F		26 F	26. will vs go/ I to
27 F	27. go/ I to: positive, negative, questions, short answers	27 F	27. Adverbs of frequency	27 F		27 F	27. Past simple (revision)
28 F	28. Adjectives and adverbs	28 F	28. Question words and present simple	28 F		28 F	28. Cardinal numbers with hyphen
29 F	29. I/ we go/ I: positive, negative, questions, short answers	29 F	29. Prepositions of time	29 F		29 F	29. Past simple (revision)
30 F	30. Making suggestions	30 F	30. I/ we go/ I: positive, negative	30 F		30 F	30. Present simple, present continuous, I/ we go/ I (revision)
		31 F	31. Object pronouns				
		32 F	32. Countable and uncountable nouns				
		33 F	33. I/ we, something				
		34 F	34. How much? How many?				
		35 F	35. I/ he/ it/ too much/ too many				
		36 F	36. Present continuous positive, negative, questions, short answers				
		37 F	37. Present continuous vs present simple				

Množné číslo podstatných jmen

Celkem ve třech z pěti zkoumaných publikací se jejich autoři v určité podobě zabývali množným číslem podstatných jmen. V učebnicích anglického jazyka „Way to Win 6“ a „Discover English 1“ je prezentováno vyjadřování množného čísla podstatných jmen. Tyto dvě publikace se zabývají pouze pravidelným vyjadřováním množného čísla (regular plurals). Ovšem „Your Space 1“ se kromě pravidelného množného čísla zabývá i podstatnými jmény, jejichž množné číslo je tvořeno nepravidelně (irregular plurals). Problematika množného čísla podstatných jmen je v gramatických kurikulech výše zmíněných publikací uvedena na přibližně stejném místě, a to na jejich počátku. Pravidelné vyjadřování množného čísla podstatných jmen je jednou z mála gramatických struktur, které byly ve všech gramatických kurikulech prezentovány ve stejné pětině, v tomto případě v pětině první.

Tabulka č. 9. 1 – Množné číslo podstatných jmen

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	Regular plurals		Irregular plurals	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X	X	X
Your Space 1	1.	7. z 37	2.	12. z 37
Discover English 1	1.	3. z 20	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X	X	X
Way to Win 6	1	1. z 18	X	X

Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména a výrazy s nimi spojené

Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména (countable, uncountable nouns) byla prezentována pouze ve dvou učebnicích anglického jazyka - „Your Space 1“ a „Project Fourth Edition 2“. Zároveň není možné říci, že by v jejich gramatických kurikulech, tyto gramatické struktury, stály na podobných místech. V publikaci „Project Fourth Edition 2“ se struktura nachází ve třetí pětině gramatického kurikula, ovšem v druhé zmíněné učebnici je tato struktura prezentována téměř až v poslední pětině.

Tabulka č. 9. 2 – Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména

Učebnice	Gramatický jev	
	Countable and uncountable nouns	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	3.	17. z 30
Your Space 1	5.	32. z 37
Discover English 1	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	X	X

Je více než logické, že výrazy, které jsou spojené s počítatelnými a nepočítatelnými podstatnými jmény byly prezentovány ve stejných publikacích, které jsou zmíněné v předchozím odstavci. Ovšem v každé učebnici jsou uvedeny jiné výrazy (viz tabulka č. 9. 3) Ovšem v obou zmíněných učebních materiálech jsou tyto výrazy uvedeny ihned po prezentaci počítatelných a nepočítatelných podstatných jmen. V „Your Space 1“ i v „Project Fourth Edition 2“ byla prezentována problematika gramatických struktur „*some/any*“ a „*How much? How many?*“. Ovšem tyto gramatické struktury byly prezentovány v jiných částech gramatických kurikul daných učebnic. Prezentace ostatních struktur se v těchto učebnicích anglického jazyka výrazně liší.

Tabulka č. 9. 3 – Výrazy spojené s problematikou počítatelných a nepočítatelných podstatných jmen

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev	
	<i>Some/any</i>	<i>How much? How many?</i>	<i>a little/ a few</i>	<i>lots of/ not much/ not many</i>				
Project Fourth Edition 2	Pětina	Pořadí 19. z 30	Pětina	Pořadí 20. ze 30	Pětina	Pořadí 22. ze 30	Pětina	Pořadí 35. z 37, 11. z 37 (pouze lots of)
Your Space 1	5.	33. ze 37	5.	34. ze 37	X	X	X	X
Discover English 1	X	X	X	X	X	X	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X	X	X	X	X	X	X
Way to Win 6	X	X	X	X	X	X	X	X

Členy

Problematika členů (articles) je v anglickém jazyce úzce spojena právě s otázkou počitatelných a nepočitatelných podstatných jmen. Z toho důvodu není překvapivé, že členy byly zahrnuty do gramatického kurikula těch učebnic, ve kterých byla prezentována problematika počitatelných a nepočitatelných podstatných jmen.

V obou těchto publikacích docházelo k opětovné prezentaci členů. Podle mého názoru není možné říci, že by členy v gramatických kurikulech učebnic „Your Space 1“ a „Project Fourth Edition 2“ zaujímaly podobnou pozici. Ve zmíněných publikacích byly uvedeny členy neurčité i člen určitý. Spolu s nimi bylo dále prezentováno neurčité zájmeno *some*.

Tabulka č. 9. 4 – Členy

Učebnice	Gramatický jev	
	Articles	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	3., 4.	18. z 30, 21. z 30
Your Space 1	2., 5.	9. z 37, 33. z 37
Discover English 1	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	X	X

Adnominální pád substantiv

Adnominální pád substantiv v anglickém jazyce (possessive 's), ze sémantického hlediska, úzce souvisí se samostatně a nesamostatně stojícími přivlastňovacími zájmeny. Tento gramatický jev se objevoval ve čtyřech zkoumaných učebnicích anglického jazyka. Není možné říci, že by měl specifickou pozici v gramatických kurikulech těchto materiálů. V některých z nich se nachází na jejich počátku a v jiných k jejich konci či ve středu (viz tabulka č. 9.5).

Tabulka č. 9.5 – Adnominální pád substantiv

Učebnice	Gramatický jev	
	Possessive 's	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X
Your Space 1	3.	17. z 37
Discover English 1	2.	6. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	5.	25. z 30
Way to Win 6	1.	3. z 18

Zájmena

Zájmena byla v určité podobě součástí gramatických kurikul všech zkoumaných učebnic anglického jazyka. Avšak ne všichni autoři zkoumaných publikací do jejich gramatických kurikul zahrnuli všechny druhy zájmen, jejichž pořadí je zde analyzováno. Poměrně častý byl případ, kdy autoři neuváděli určitý druh zájmen jako samostatně prezentovanou gramatickou strukturu, ovšem uváděli jejich přehled spolu s prezentací jiného druhu zájmen či jiné gramatické struktury.

Výše popsané skutečnosti platí např. pro subjektový tvar osobních zájmen (subject pronouns). Pouze v publikacích „Project Fourth Edition 2“ a „Your Space 1“ byl subjektový tvar osobních zájmen prezentován jako samostatná gramatická struktura. V ostatních učebnicích byla uvedena při příležitosti prezentace jiného gramatického jevu, zejména předmětového tvaru osobních zájmen, samostatných a nesamostatných přivlastňovacích zájmen. V publikacích, ve kterých byl subjektový tvar osobních zájmen prezentován jako nová struktura, byla uvedena v odlišných částech gramatického kurikula (viz tabulka 9.6).

Jak je zřejmé z tabulky č. 9.6 nesamostatná přivlastňovací zájmena (possessive adjectives) jsou prezentována ve všech vybraných učebnicích anglického jazyka kromě „Project Fourth Edition 2“. V podobné části gramatického kurikula byl tento gramatický jev uveden pouze v publikacích „Your Space 1“ a „Discover English 1“, ve kterých byl poprvé prezentován v jejich první pětině. Zároveň se tento gramatický jev nachází ve zhruba stejné pozici v gramatických kurikulech těchto učebnic. Pouze v publikaci „Your Space 1“ byla tato gramatická struktura opětovně uvedena. Nejprve bylo v učebnici prezentováno pouze jednotné číslo nesamostatných přivlastňovacích zájmen,

později bylo uvedeno jednotné i množné číslo tohoto jevu a poté byla společně uvedena nesamostatná a samostatná přivlastňovací zájmena.

Ovšem samostatná přivlastňovací zájmena (possessive pronouns) byla zahrnována do obsahu zkoumaných učebnic mnohem méně často než nesamostatná přivlastňovací zájmena. Tato zájmena byla prezentována pouze v rámci dvou zkoumaných učebnic: „Your Space 1“ a „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“, ve kterých se nacházela na téměř shodném místě, konkrétně v třetí pětině.

Předmětový tvar osobních zájmen (object pronouns) byl uveden jako samostatně prezentovaná gramatická struktura v učebnicích: „Project Fourth Edition 2“, „Discover English 1“ a „Your Space 1“. Přičemž není možné říci, že by byl v těchto publikacích tento gramatický jev umístěn na stejném či podobném místě.

Ukazovací zájmena (demonstrative pronouns) také nebyla zahrnuta do všech zkoumaných učebnic, ale pouze do třech z nich. Stejně jako u předmětového tvaru osobních zájmen, ani ukazovací zájmena nebyla prezentována ve shodné poměrné části gramatických kurikul těchto publikací.

Tázací zájmena a doplňovací otázky spolu úzce souvisí a opět byly součástí všech zkoumaných publikací. Zejména problematika tázacích zájmen byla v učebnicích opakovaně uváděna. Poprvé byly prezentovány hned zpočátku gramatických kurikul zkoumaných učebnic, to ovšem neplatí pro „Discover English 1“ a „Way to Win 6“ (viz tabulka č. 9.6). Je možné říci, že v gramatických kurikulech zbylých třech publikací byly tyto gramatické jevy poprvé prezentovány ve stejné části. Tázací zájmena a doplňovací otázky byly v publikacích „Project Fourth Edition 2“, „Your Space 1“ a „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ uvedeny v první pětině gramatických kurikul těchto publikací.

Tabulka č. 9.6 – Zájmena

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev		Gramatický jev	
	Subject pronouns	Pořadí	Object pronouns	Pořadí	Possessive adjectives	Pořadí	Possessive pronouns	Pořadí	Demonstrative pronouns	Pořadí	Question words and Wh-	Pořadí
Project Fourth Edition 2	2.	12. z 30	2.	12. z 30	X	X	X	X	X	X	1., 2., 4.	3. z 30, 7. z 30, 23. z 30
Your Space 1	1.	4. z 37	5.	31. z 37	1., 3.	6. z 37, 15. z 37	3.	19. z 37	2.	13. z 37	1., 2., 4	2. z 37, 10. z 37, 28. z 37
Discover English 1			4.	14. z 20	1.	2. z 20	X	X	1	4. z 20	2.	12. z 20
Anglický jazyk pro 6. ročník					3.	14. z 30	3.	14. ze 30	X	X	1.	1., 2. z 30
Way to Win 6					2.	5. z 18	X	X	3.	12. z 18	4., 5.	14., 18. z 18

Řadové číslovky

Číslovky byly jako samostatný gramatický jev uvedeny pouze v několika ze zkoumaných publikací. V těch ostatních buď nebyly uvedeny vůbec, anebo byly prezentovány v rámci slovní zásoby. V případě, že byly číslovky prezentovány jako součást slovní zásoby, neuvádím ani jejich přibližné pořadí v gramatickém kurikulu. Jak již bylo popsáno výše, jako gramatické jevy v této práci chápu všechny jevy, které ve zkoumaných učebnicích anglického jazyka byly jako gramatické jevy prezentovány, resp. byly uvedeny v přehledu gramatických jevů či označeny jako gramatický jev v obsahu.

V učebnicích anglického jazyka, ve kterých byly řadové číslovky prezentovány jako gramatický jev, se objevovaly ve zcela odlišných částech gramatického kurikula (viz. tabulka č. 9.7).

Tabulka č. 9.7 – Řadové číslovky

Učebnice	Gramatický jev	
	Ordinal numbers	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	1.	6. z 30
Your Space 1	X	X
Discover English 1	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	3., 4.	16., 22. z 30
Way to Win 6	X	X

Stupňování přídavných jmen

Stupňování přídavných jmen nebylo zahrnuto do obsahu všech zkoumaných publikací, ale pouze do „Project Fourth Edition 2“ a „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“. V obou zmíněných materiálech byl tento gramatický jev zařazen do zcela odlišné části gramatického kurikula. V „Project Fourth Edition 2“ byla tato struktura prezentována ve čtvrté pětině gramatického kurikula, na druhé straně v publikaci „Angličtina pro 6. ročník“ byla poprvé uvedena již v druhé pětině.

Tabulka č. 9.8 - Stupňování přídavných jmen

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	Comparative adjectives		Superlative adjectives	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	4.	24. z 30	5.	25. z 30
Your Space 1	X	X	X	X
Discover English 1	X	X	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	2., 3.	9., 12., 15. z 30	2., 3.	10., 13., 15. z 30
Way to Win 6	X	X	X	X

Do „Project Fourth Edition 2“ byla rovněž zahrnuta gramatická struktura, která se stupňováním přídavných jmen úzce souvisí, „as...as“ . Ovšem v žádné jiné zkoumané učebnici anglického jazyka se tato struktura nevyskytla, proto dále nerozvádí její pořadí v gramatickém kurikulu dané učebnice anglického jazyka.

Časová příslovce

Časová příslovce (frequency adverbs) byla jedinými příslovci, která byla zahrnuta do gramatických kurikul zkoumaných učebnic anglického jazyka. Časová příslovce úzce souvisí s další významnou gramatickou strukturou – s přítomným časem prostým. Tato příslovce nebyla uvedena pouze v publikaci „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“. V ostatních publikacích byla prezentována právě po přítomném času prostém. Jak je zřejmé z tabulky č. 9.9, není možné říci, že by tato gramatická struktura byla ve zkoumaných učebnicích prezentována v podobných částech gramatických kurikul. V každé z učebnic se totiž nacházela ve zcela jiné pětině.

Tabulka č. 9.9: Časová příslovce

Učebnice	Gramatický jev	
	Adverbs of frequency	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	2.	8. z 30
Your Space 1	4.	27. z 37
Discover English 1	5.	17. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	3.	11. z 18

Sloveso: *can*

Tento gramatický jev byl jedním z mála jevů, které byly zahrnuty do gramatického kurikula všech zkoumaných učebnic. Ovšem není možné říci, že by ve všech gramatických kurikulech těchto publikací zaujímal shodnou pozici. Určitou podobnost je možné nalézt pouze v jeho prezentaci v publikacích: „Project Fourth Edition 2“ a „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“. V obou učebnicích anglického jazyka byl tento gramatický jev uveden v první pětině gramatického kurikula.

Tabulka č. 9.10 – can

Učebnice	Gramatický jev	
	can: P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	1.	2. z 30
Your Space 1	4.	23. z 37
Discover English 1	3.	10. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	1. (P, N)	3. z 30
Way to Win 6	2.	7. z 18

Sloveso: *have got*

Tento gramatický jev byl prezentován v téměř všech zkoumaných učebnicích, sloveso *have got* nebylo zahrnuto pouze do učebnice „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“. Z tabulky č. 9.11 vyplývá, že v publikacích „Project Fourth Edition 2“ a „Way to Win 6“ se sloveso *have got* nacházelo na téměř shodné pozici. V těchto dvou publikacích bylo toto sloveso prezentováno v první pětině jejich gramatického kurikula.

V publikaci „Your Space 1“ také nebyly prezentovány všechny formy slovesa *have got* najednou, nýbrž byly rozděleny do dvou skupin. Nejprve byla uvedena kladná forma a až posléze zápor, otázka a krátké odpovědi.

Tabulka č. 9. 11 - *have got*

Učebnice	Gramatický jev	
	<i>have got: P, N, Q, S.A</i>	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	1.	4. z 30
Your Space 1	3.	16. (P), 18. (N, Q, S. A) z 37
Discover English 1	2.	5. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	1.	4. z 18

Like, love, hate + ing

Gramatická struktura *like, love, hate + ing* byla prezentována pouze ve dvou publikacích - „Your Space 1“ a „Discover English 1“. *Like, love, hate + ing* se, stejně jako časová příslovce, v učebnicích nachází mezi přítomným časem prostým a průběhovým. V „Your Space 1“ a „Discover English 1“ se tato gramatická struktura nachází v téměř shodné pozici. V obou těchto učebnicích je uvedena ve čtvrté pětině jejich gramatického kurikula. Tento gramatický jev je, ve výše zmíněných publikacích, prezentován spolu přítomným časem prostým.

Tabulka č. 9.12 – *Like, love, hate + ing*

Učebnice	Gramatický jev	
	<i>like, love, hate + ing</i>	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X
Your Space 1	4.	25. z 37
Discover English 1	4.	13. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	X	X

slovesné tvary: *must, have to*

Tato dvě slovesa spolu úzce sémanticky souvisí. Ovšem oba dva tyto gramatické jevy se současně nacházely pouze v jedné zkoumané publikaci: „Project Fourth Edition 2“. Struktura „*have to*“ byla prezentována dále prezentována v učebnici „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“. Vzhledem k tomu, že jsou tyto publikace značně rozdílné, nenacházely se, v jejich gramatických kurikulech, tyto gramatické jevy na stejných či podobných pozicích. Gramatická struktura „*must*“ se dále objevila v knize „Your Space 1“. Ovšem první prezentace této gramatické struktury v této učebnici také nekorespondovala s její prezentací v ostatních publikacích (viz tab. 9.13).

Tabulka č.: 9.13 – *must, have to*

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	must: P, N		have to: P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	2.	11. (P) z 30	5.	29. z 30
Your Space 1	5.	30. z 37	X	X
Discover English 1	X	X	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X	2., 5.	11. (P, N, Q), 30. (revision) z 30
Way to Win 6	X	X	X	X

Struktura: *There is / There are*

Ačkoliv tento gramatický jev nebyl prezentován ve všech zvolených publikacích, v těch, ve kterých se objevil, zaujímal téměř shodné místo v jejich gramatických kurikulech. Konkrétně se struktura, *There is/There are*, ve všech gramatických kurikulech nacházela v jejich druhé pětině.

Tabulka č. 9.14 – *There is /There are*

Učebnice	Gramatický jev	
	There is/ There are: P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X
Your Space 1	2.	11. z 37
Discover English 1	2.	7. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	2.	8. z 18

Přítomný čas slovesa *být*

Tento gramatický jev se nachází ve čtyřech z pěti zkoumaných publikací a ve všech z nich je uveden na téměř stejném místě, a to hned na jejich počátku (v první pětině gramatického kurikula). V „Your Space 1“ je poté znovu prezentován spolu s tázacími zájmeny.

Tabulka č. 9.15 – Přítomný čas slovesa *být*

Učebnice	Gramatický jev	
	to be: present simple - P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	1.	1. (P) z 30
Your Space 1	1., 2.	1. (P), 5. (P), 8. (N, Q, S.A), 10. (Q) z 37
Discover English 1	1.	1. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	1.	2. z 18

Přítomné časy

Gramatickými jevy, které se objevovaly ve všech zkoumaných materiálech, byly přítomné časy (present tenses). Ve všech zkoumaných učebnicích, kromě „Way to Win 6“, byl přítomný čas prostý (present simple) prezentován před přítomným časem průběhovým (present continuous). Po prezentaci těchto dvou časů zpravidla následovalo jejich porovnání.

Tabulka č. 9.16 - Přítomný čas prostý

Učebnice	Gramatický jev	
	Present simple: P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	1., 2.	5. (P, N), 7. (Q, S.A) z 30
Your Space 1	3., 4.	20. (P), 22. (N, Q, S.A), 25. a 28. (revision) z 37
Discover English 1	2., 3.	11., 13. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	1., 5.	4., 30. (revision) z 30
Way to Win 6	3., 4.	10. (P,N), 13. (Q, S.A) z 18

Z tabulky č. 9.16 je zřejmé, že pozice tohoto gramatického jevu byla při porovnání gramatických kurikul všech publikací výrazně odlišná a není tedy možné říci, že by existovala typická pozice, kterou by přítomný čas prostý v gramatickém kurikulu zaujímal.

Ovšem z této tabulky také jasně vyplývá, že v některých publikacích byl přítomný čas prostý řazen na velmi podobné pozice. V tomto ohledu byly téměř shodné publikace publikace „Your Space 1“ a „Way to Win 6“. Tento gramatický jev v jejich gramatických kurikulech totiž zaujímal téměř shodné pozice. V obou publikacích byl poprvé prezentován v třetí pětině gramatického kurikula a poté opětovně prezentován v pětině čtvrté.

Dále si byly velmi podobné učebnice „Project Fourth Edition 2“ a „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“, ve kterých byl tento gramatický jev poprvé prezentován v první pětině gramatického kurikula. I v těchto učebnicích byl přítomný čas prostý opětovně uveden (v rámci jeho upevnění), ovšem v každé učebnici v jiné pětině gramatického kurikula.

Prezentace přítomného času prostého byla ve většině učebnic rozdělena (nejprve byla uvedena kladná forma se zápornou a později otázka spolu s krátkou odpovědí), případně se autoři k přítomnému času prostému vrátili, recyklovali jej, a prezentovali ho v kontextu jiného gramatického jevu. V učebnici „Your Space 1“ byl např. znovu uveden v kontextu tázacích zájmen a *like, hate, love + ing*. K opětovnému uvedení přítomného času průběhového už ovšem tak často nedocházelo, opakovaně byl prezentován pouze v učebnici „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“.

Prezentace přítomného času průběhového (present continuous) se ve všech zkoumaných učebnic výrazně lišila. Tento gramatický jev se nenacházel na podobné pozici v žádných (alespoň) dvou učebnicích anglického jazyka (viz tabulka č. 9.17)

Tabulka č. 9.17 – Přítomný čas průběhový

Učebnice	Gramatický jev	
	Present continuous: P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	2.	9. z 30
Your Space 1	5.	36. z 37
Discover English 1	4.	16. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	1., 5.	5. (P, N, Q), 30. (revision) z 30
Way to Win 6	3.	9. z 18

Problematika kontrastu přítomného času prostého a přítomného času průběhového byla ve všech zkoumaných publikacích, logicky, uvedena až po prezentaci obou zmíněných časů. V učebnicích „Your Space 1“ s „Discover English 1“ byla tato gramatická struktura uvedena ve shodné části jejich gramatických kurikul. V obou publikacích byla struktura prezentována v jeho poslední, páté, pětině. V ostatních zkoumaných učebnicích byl kontrast mezi těmito časy prezentován v různých částech jejich gramatických kurikul.

Tabulka č. 9.18 – Kontrast přítomného času prostého a přítomného času průběhového

Učebnice	Gramatický jev	
	Present continuous vs present simple	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	2.	10. z 30
Your Space 1	5.	37. z 37
Discover English 1	5.	18. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	1.	6. z 30
Way to Win 6	4.	15. z 18

Prezentace těchto tří gramatických jevů (přítomný čas prostý, přítomný čas průběhový a jejich kontrast) na sebe často úzce navazovala, pouze v „Your Space 1“ je poměrně velký rozptyl mezi uvedením přítomného času prostého a průběhového. Ovšem, jak bylo zmíněno výše, autoři věnovali prostor opětovnému uvedení přítomného času prostého. Žáci si tak tuto gramatickou strukturu stále opakovali a měli ji v živé paměti.

Minulý čas

Přestože byl ve zkoumaných učebnicích kladen důraz především na přítomné časy, ve čtyřech z nich byl prezentován i minulý čas prostý. Jedinou publikací, ve které nebyl v žádné podobě prezentován minulý čas, byla „Your Space 1“. V učebnicích byl prezentován minulý čas slovesa *být* (kladná a záporná forma, tázací věta a krátká odpověď) a minulý čas prostý (past simple tense) pravidelných sloves. V učebnicích anglického jazyka: „Project Fourth Edition 2“, „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“, „Way to Win 6“ byla navíc uvedena i problematika nepravidelných sloves.

Minulý čas slovesa *být* a pravidelných sloves *byl*, ve všech zkoumaných učebnicích, prezentován ve zcela odlišné části gramatického kurikula. Není tedy možné říci, že by tyto gramatické struktury v gramatických kurikulech učebnic zaujímaly určitou typickou pozici.

Tabulka č. 9.19 – Minulý čas prostý: sloveso *být*, pravidelná slovesa

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	be: past simple - P, N, Q,		Past simple: regular verbs - P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	3.	13. z 30	3.	14. (P,N), 16. (Q,S.A) z 30
Your Space 1	X	X	X	X
Discover English 1	5.	19. z 20	5.	20. z 20
Angličtina pro 6. ročník	2.	7. (P, N, Q) z 30	2.	7. (P, N, Q) z 30
Way to Win 6	4.	16. z 18	4.	16. z 18

Problematika nepravidelných sloves zaujímala v gramatických kurikulech publikací „Project Fourth Edition 2“ a „Anglický jazyka pro 6. ročník ZŠ“ téměř stejnou pozici. V obou těchto publikacích byla nepravidelná slovesa prezentována ve třetí pětině. Ovšem v učebnici anglického jazyka „Way to Win 6“ byla prezentována až v páté pětině.

Tabulka č. 9.20 – Minulý čas prostý - nepravidelná slovesa

Učebnice	Gramatický jev	
	Past simple: irregular verbs - P, N, Q, S.A	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	3.	15. (P,N), 16 (Q, S.A)
Your Space 1	X	X
Discover English 1	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	3.	18. (P,N, Q) z 30
Way to Win 6	5.	17. z 18

Považuji za důležité zmínit, že publikace „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ se od ostatních poměrně výrazně lišila, a to zejména s ohledem na prezentaci minulého (a samozřejmě i dalších gramatických jevů). Jednotlivým podobám minulého času (sloveso *být*, pravidelná slovesa, nepravidelná slovesa) nebyl při jejich první prezentaci věnován příliš velký prostor.

V praxi to vypadlo tak, že v lekci, ve které byl daný gramatický jev uveden poprvé, mu byl vyhrazen prostor pouze v rámci jednoho krátkého cvičení. V této učebnici tedy nebyla poskytnuta pravidla pro tvoření a použití gramatického jevu. Ovšem autorka se k minulému času často vracela a opětovně ho prezentovala, a to zejména v závěru učebnice. Ovšem toto opětovné uvedení minulého času opět spočívalo v uvedení krátkého cvičení, které se touto problematikou zabývalo. Takovýto způsob prezentace je značným protikladem k prezentaci gramatických jevů v ostatních zkoumaných učebnicích anglického jazyka a vychází z odlišné metodologie učebnice.

Budoucí čas

V porovnání s minulým časem byly struktury, které vyjadřují budoucnost, prezentovány ve zvolených učebnicích minimálně. V určité podobě se jejich prezentace objevila pouze ve dvou učebních materiálech: „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ a „Project Fourth Edition 2“. Přičemž v první zmíněné učebnici byl trochu zvláště prezentován kontrast mezi strukturami *will* a *going to*. Žádná z těchto gramatických struktur nebyla v této učebnici prezentována samostatně. Oproti tomu v publikaci „Project Fourth Edition 2“ byla prezentována pouze struktura *going to*.

Tento fakt je poměrně zajímavý. V učebnici, která předchází „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ již pravděpodobně byly prezentovány struktury *will* a *going to*, a v tomto díle autorka užila kontrast mezi nimi jako nástroj pro jejich zopakování. Na druhé straně v publikaci „Project Fourth Edition 2“ byla prezentována pouze struktura *going to*. Z toho je možné vyvozovat, že v předchozím díle se autor strukturami, které vyjadřují budoucnost, nezabýval a prezentací struktury *going to* si připravuje půdu uvedení struktury *will* a celého budoucího času v následujícím díle (tedy „Project Fourth Edition 3“). Ovšem vyvstává poměrně zajímavá otázka, jak je možné, že tytéž struktury autoři řadí do odlišných dílů ucelených řad publikací.

Zmíněné gramatické struktury byly v gramatických kurikulech těchto publikací zařazeny na zhruba stejnou pozici. V obou zmíněných učebnicích anglického jazyka byly tyto struktury prezentovány v poslední pětině jejich gramatického kurikula.

Tabulka č. 9. 21- Struktury vyjadřující budoucnost

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	going to: P, N, Q, S.A		will vs going to	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	5.	27. z 30	X	X
Your Space 1	X	X	X	X
Discover English 1	X	X	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	5.	26. (+ will) z 30	5.	26. z 30
Way to Win 6	X	X	X	X

Rozkazovací způsob

Rovněž pro rozkazovací způsob (imperative) platí, že nebyl prezentován ve všech zkoumaných učebnicích, ale pouze ve třech z nich. Tato gramatická struktura byla v jednotlivých učebnicích anglického jazyka prezentována v různých částech jejich gramatického kurikula, není tedy možné říci, že by se rozkazovací způsob v gramatických kurikulech nacházel ve stejné či velmi podobné pozici. Tento gramatický jev byl opakovaně uveden pouze v učebnici anglického jazyka „Your Space 1“.

Tabulka č. 9.22 – Rozkazovací způsob

Učebnice	Gramatický jev	
	Imperative: P, N	
	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X
Your Space 1	1., 4.	3. (P), 26 (P, N)
Discover English 1	3.	9. z 20
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	2.	6. z 18

Předložky

Předložky byly jako samostatný gramatický jev uvedeny pouze ve dvou ze zkoumaných publikací. V těch ostatních buď nebyly uvedeny vůbec, anebo byly prezentovány v rámci slovní zásoby. V případě, že byly předložky prezentovány jako součást slovní zásoby neuvádím ani jejich přibližné pořadí v gramatickém kurikulu.

Místní předložky (prepositions of place) byly prezentovány pouze ve dvou zkoumaných publikacích: „Your Space 1“ a „Discover English 1“. Přičemž v obou

těchto publikacích byly poprvé prezentovány ve stejné poměrné části gramatického kurikula, konkrétně ve druhé pětině. Časové předložky byly jako gramatický jev prezentovány pouze v učebnici „Your Space 1“, poprvé byly uvedeny v jeho třetí pětině.

Tabulka č. 9.23 - Předložky

Učebnice	Gramatický jev		Gramatický jev	
	Prepositions of time		Prepositions of place	
	Pětina	Pořadí	Pětina	Pořadí
Project Fourth Edition 2	X	X	X	X
Your Space 1	3., 5.	21, 29 z 37	2.	14. z 37
Discover English 1	X	X	2., 4.	8., 15. z 37
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X	X	X
Way to Win 6	X	X	X	X

Ostatní gramatické jevy

Téměř v každé zkoumané učebnici anglického jazyka se nacházely gramatické jevy, které nebyly zahrnuty do gramatického kurikula žádné jiné zkoumané učebnice. Pouze publikace „Discover English 1“ a „Way to Win 6“ neobsahovaly gramatické jevy, které zároveň nebyly součástí gramatického kurikula jiné zkoumané učebnice. Tyto „ostaní“ jevy, jak jsem je pracovně nazvala, nyní uvedu ve formě tabulek a dále se jimi nebudu zabývat. Samotný fakt, že je v učebnici prezentován gramatický jev, který není prezentován v žádné jiné učebnici, není překvapivý. V průběhu mého výzkumu se mi potvrdilo, že je velice málo gramatických jevů, které byly zařazeny do všech zkoumaných učebnic.

V rámci těchto gramatických jevů uvádím i tvoření návrhů (making suggestions) navzdory tomu, že se nejedná o gramatický jev, ale o funkci. Making suggestions do gramatických jevů zařazuji proto, že je mezi gramatické jevy řadil i autor učebnice „Project Fourth Edition 2“.

Tabulka č. 9. 24 – Ostatní gramatické jevy v „Project Fourth Edition 2“

PROJECT FOURTH EDITION 2		
Gramatický jev	Pětina	Pořadí
as.....as	5.	26. z 30
Adjectives nad adverbs	5.	28. z 30
Making suggestions	5.	30. z 30.

Tabulka č. 9.25 – Ostatní gramatické jevy jevy v „Your Space 1“

YOUR SPACE 1		
Gramatický jev	Pětina	Pořadí
Irregular plurals	2.	12
Whose?	3.	19
Adverbs of manner	4.	24

Tabulka č. 9. 26 – Ostatní gramatické jevy jevy v „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“

ANGLIČTINA PRO 6. ROČNÍK ZŠ		
Gramatický jev	Pětina	Pořadí
Passive voice	4.	22., 23. z 30
Indefinite pronouns	4.	21. z 30
Multiplicative numbers	4.	24. z 30
Cardinal numbers with hyphen	5.	28. z 30
Cardinal numbers	3.	17. z 30

7.3 Srovnání pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech v učebnicích anglického jazyka

V předchozí podkapitole jsem se zaměřila na analýzu pořadí daných gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka. Z této analýzy jednoznačně vyplývá, že velice málo gramatických jevů bylo zařazeno do gramatického kurikula všech zkoumaných učebnic. Konkrétně se jednalo o pět gramatických jevů – přítomný čas prostý, přítomný čas průběhový, kontrast mezi přítomným časem prostým a průběhovým, sloveso *can*, tázací zájmena a doplňovací otázky.

Je poměrně zajímavé, že zkoumané učebnice se lišily již ve spektru gramatických jevů, které byly do jejich gramatických kurikul zařazeny. Tato skutečnost nasvědčuje faktu, že gramatická kurikula jsou velmi odlišná. Tento fakt je poměrně zarážející, zejména s ohledem na skutečnost, že všechny zkoumané učebnice obdržely schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a dalo by se tedy předpokládat, že budou v tomto ohledu vykazovat určitou shodu. Na druhé straně z výběru gramatických jevů, které jsou součástí všech zkoumaných publikací, jasně vyplývá, že autoři všech zkoumaných učebnic anglického jazyka kladou velký důraz na časy. Ovšem zbylý obsah gramatických kurikul v učebnicích je zcela odlišný a vyvolává dojem, že je tvořen nahodile.

Vzhledem k tomu, že se zkoumané učebnice lišily již v gramatických jevech, které do nich byly zahrnuty, je více než zřejmé, že se výrazně lišily i v pořadí těchto jevů. Z tabulky č. 10 a především z tabulky č. 11 je zřejmé, že z jevů, které byly zahrnuty do gramatických kurikul všech zkoumaných učebnic, žádný nestál v gramatických kurikulech *všech* těchto publikací na podobném či stejném místě. Při pohledu na tabulku č. 10 je zřejmé, že gramatická kurikula zkoumaných učebnic jsou velmi rozdílná. Při porovnání těchto kurikul jsem neobjevila žádné typické vzorce pro řazení gramatických jevů, které by se opakovaly ve *všech* zkoumaných učebnicích.

Z tabulky č. 10, ve které jsou barevně znázorněny gramatické jevy s podobným či shodným pořadím, je jasně viditelné, že pořadí gramatických jevů byla v rámci gramatických kurikul zkoumaných učebnic výrazně odlišná. Z celkového počtu dvaatřiceti zkoumaných gramatických jevů, tedy jevů, které byly prezentovány v alespoň dvou publikacích, bylo pouhých sedm z nich uvedeno ve stejné poměrné části

gramatického kurikula ve všech zkoumaných učebnicích anglického jazyka, ve kterých byl daný gramatický jev prezentován. Celkem šest gramatických jevů bylo alespoň ve dvou zkoumaných učebnicích anglického jazyka, prezentováno ve stejné poměrné části gramatického kurikula daných učebnic.

Unikátní situace nastala u pořadí přítomného času prostého (present simple). Ve dvou učebnicích byla tato gramatická struktura poprvé prezentována v první pětině jejich gramatických kurikul, ovšem v dalších dvou publikacích byl přítomný čas prostý poprvé prezentován v jejich třetí pětině. Je zajímavé, že někteří autoři tuto strukturu prezentovali na začátku gramatického kurikula a jiní mnohem později. V pořadí prezentace tohoto gramatického jevu tak zároveň panuje určitá shoda i rozpor.

Pokud se ve srovnání zaměřím pouze na ty gramatické jevy, které se v různých učebnicích anglického jazyka nacházely ve stejné poměrné části gramatického kurikula (viz tabulka č. 12), budu moci posoudit, zda je možné nalézt určitou výraznější shodu či podobnost mezi alespoň dvěmi zkoumanými publikacemi.

Z tohoto úhlu pohledu jsou si nejvíce podobné učebnice anglického jazyka „Your Space 1“ a „Discover English 1“. Ovšem podle mého názoru není možné říci, že by si tyto dvě publikace byly velmi podobné. Tyto učební materiály sice vyzařují největší shodu, co se týče umístění určitých gramatických jevů do jejich gramatických kurikul, ovšem gramatická kurikula těchto dvou publikací jsou i přesto výrazně odlišná. Liší se spektrum gramatických jevů, které je v nich obsaženo, celkový počet gramatických jevů i pořadí většiny gramatických jevů. Není tedy možné říci, že by si byly zkoumané učebnice anglického s ohledem na řazení gramatických jevů výrazně podobné.

Ovšem důležité a poměrně zarážející je, že většina zkoumaných gramatických jevů, konkrétně osmnáct gramatických jevů, byla ve zkoumaných publikacích prezentována ve zcela odlišném pořadí, a tedy ve zcela odlišných částech gramatických kurikul. Je nutné klást si otázku, proč tomu tak je. Můžeme pouze předpokládat, že zcela odlišné řazení gramatických jevů do gramatických kurikul je odrazem rozdílných názorů na důležitost gramatiky ve výuce anglického jazyka.

Vzhledem k malému počtu gramatických jevů, které byly prezentovány ve shodné části gramatického kurikula (a tedy ve shodném pořadí), je nutné ptát se, zda je

vůbec možné nalézt určité zákonitosti v pořadí gramatických jevů v učebnicích. Na základě mého zkoumání, se domnívám, že žádné zákonitosti v řazení gramatických jevů do gramatických kurikul neexistují. Ovšem na druhé straně se zdráhám přisuzovat shodné pořadí těch několika málo gramatických jevů pouhé náhodě. Ovšem této premise nahrává i skutečnost, že shodné umístění v určité části gramatického kurikula vykazovaly zejména ty gramatické jevy, které byly prezentovány v pouze dvou či třech zkoumaných publikacích. Aby bylo možné jeden či druhý předpoklad potvrdit, je nutné podrobit zkoumání větší množství učebnic anglického jazyka.

Zároveň nemohu říci, že bych odhalila nějaké zákonitosti, které by byly uplatňovány při tvorbě gramatického kurikula jako celku. Každá ze zkoumaných učebnic totiž obsahovala jiný výběr gramatických jevů i jiné řazení těch gramatických jevů, které byly prezentovány ve dvou a více z nich.

Dále se zaměřím na porovnání učebnic anglického jazyka od českých autorů a od zahraničních autorů. Pokud se při srovnání učebnic od českých autorů („Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ a „Way to Win 6“) soustředím pouze na gramatické jevy, které jsou obsaženy v obou učebnicích, není možné najít žádnou podobnost či shodu ve sledu jednotlivých gramatických jevů. Učebnice jsou také nestejnorodé, co se týče gramatických jevů, které jsou v nich uvedeny. Podle mého názoru není možné říci, že by gramatické kurikulum těchto dvou učebnic bylo tvořeno na základě určitého stereotypního vzorce, právě z těchto důvodů. Pokud se soustředím na porovnání učebnic anglického jazyka pouze od zahraničních autorů („Project Fourth Edition 2“, „Your Space 1“ a „Discover English 1“) zjistím, že učebnice nevykazují žádné specifické stereotypní vzorce, podle nichž by byla tvořena jejich gramatická kurikula.

Stejně tak není možné říci, že by existovaly určité vzorce pro řazení gramatických jevů, které by užívali pouze zahraniční či pouze čeští autoři. Není totiž možné říci, že by učebnice od českých autorů měly výrazně jinou strukturu než učebnice od zahraničních autorů. Zároveň také není možné najít výrazné podobnosti v učebnicích od autorů stejné národnosti či odlišnosti mezi učebnicemi od českých autorů a od zahraničních autorů.

Zároveň není pravdou, že by čeští autoři učebnic anglického jazyka věnovali větší prostor těm gramatickým jevům, které bývají pro české žáky problematické. Na příklad problematikou členů se zabývaly pouze učebnice „Your Space 1“ a „Project

Fourth Edition 2“, žádná z učebnic od českých autorů jim nevěnovala prostor. To samé platí i pro poměrně obtížnou látku počitatelných a nepočitatelných podstatných jmen, která byla prezentována opět pouze v rámci dvou výše zmíněných učebnic. Je možné předpokládat, že této problematice se autoři učebnic věnují v dalších dílech dané řady učebnic. Tento předpoklad do určité míry odpovídá na otázku, proč se v tak velké míře liší gramatické jevy obsažené v jednotlivých učebnicích.

Tabulka č. 10 – Srovnání pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech učebnic anglického jazyka

	UČEBNICE OD ZAHRANIČNÍCH AUTORŮ			UČEBNICE OD ČESKÝCH AUTORŮ	
	Project Fourth Edition 2	Your Space 1	Discover English 1	Angličtina pro 6. ročník	Way to Win 6
Gramatický jev	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina
Present simple: positive, negative, questions, short answers	1., 2.	3., 4.	2., 3.	1., 5.	3., 4.
Present continuous: positive, negative, questions, short answers	2.	5.	4.	1., 5.	3.
Present continuous vs present simple	2.	5.	5.	1.	4.
Adverbs of frequency	2.	4.	5.	X	3.
like, love, hate + ing	X	4.	4.	X	X
to be: present simple - positive, negative, questions, short answers	1.	1., 2.	1.	X	1.
Question words, Wh- questions	1., 2., 4.	1., 2., 4.	2.	1.	4., 5.
can: positive, negative, questions, short answers	1.	4.	3.	1.	2.
have got: positive, negative, questions, short answers	1.	3.	2.	X	1.
must: positive, negative	2.	5.	X	X	X
have to: positive, negative, questions, short answers	5.	X	X	2., 5.	X
Subject pronouns	2.	1.	pouze v kontextu	pouze v kontextu	pouze v kontextu
Object pronouns	2.	5.	4.	X	X
Possessive adjectives	X	1., 3.	1.	3.	2.
Possessive pronouns	X	3.	X	3.	X
Demonstrative pronouns (this, that, these, those)	X	2.	1.	X	3.
Possessive 's	X	3.	2.	5.	1.
Comparative adjectives	4.	X	X	2., 3.	X
Superlative adjectives	5.	X	X	2., 3.	X
as...as	5.	X	X	X	X
There is/ There are - positive, negative, questions, short answers	X	2.	2.	X	2.
Imperative: positive, negative	X	1., 4.	3.	X	2.
Countable and uncountable nouns	3.	5.	X	X	X
Some/any	4.	5.	X	X	X
How much? / How many?	4.	5.	X	X	X
a little / a few	4.	X	X	X	X
lots of/ not much/ not many	5., 2.	X	X	X	X
Articles	3., 4.	2., 5.	X	X	X
Past simple: be - positive, negative, questions, short answers	3.	X	5.	2.	4.
Past simple: regular verbs - positive, negative, questions, short answers	3.	X	5.	2.	4.
Past simple: irregular verbs - positive, negative, questions, short answers	3.	X	X	3.	5.
going to: positive, negative, questions, short answers	5.	X	X	5.	X
will vs going to: positive	X	X	X	5.	X
Regular plurals	X	1.	1.	X	1.
Irregular plurals	X	2.	X	X	X
Prepositions of time	X	3., 5.	X	X	X
Prepositions of place	X	2.	2., 4.	X	X
Ordinal numbers	1.	X	X	3., 4.	X
Adjectives and adverbs	5.	X	X	X	X
Making suggestions	5.	X	X	X	X
Adverbs of manner	X	4.	X	X	X
Whose?	X	3.	X	X	X
Cardinal numbers	X	X	X	3.	X
Passive voice	X	X	X	4.	X
Indefinite pronouns	X	X	X	4.	X
Multiplicative numbers	X	X	X	4.	X
Cardinal numbers with hyphen	X	X	X	5.	X

Tabulka č. 11 – Pořadí gramatických jevů, které byly prezentovány ve všech zkoumaných učebnicích anglického jazyka

	UČEBNICE OD ZAHRANIČNÍCH AUTORŮ			UČEBNICE OD ČESKÝCH AUTORŮ	
	Project Fourth Edition 2	Your Space 1	Discover English 1	Angličtina pro 6. ročník	Way to Win 6
Gramatický jev	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina
Present simple: positive, negative, questions, short answers	1., 2.	3., 4.	2., 3.	1., 5.	3., 4.
Present continuous: positive, negative, questions, short answers	2.	5.	4.	1., 5.	3.
Present continuous vs present simple	2.	5.	5.	1.	4.
<i>can</i> : positive, negative, questions, short answers	1.	4.	3.	1.	2.
Question words, <i>Wh</i> - questions	1., 2., 4.	1., 2., 4.	2.	1.	4., 5.

Tabulka č. 12 – Gramatické jevy se shodou v pořadí jejich prezentace

	UČEBNICE OD ZAHRANIČNÍCH AUTORŮ			UČEBNICE OD ČESKÝCH AUTORŮ	
	Project Fourth Edition 2	Your Space 1	Discover English 1	Angličtina pro 6. ročník	Way to Win 6
Gramatický jev	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina	Pětina
<i>like, love, hate + ing</i>	X	4.	4.	X	X
<i>to be</i> : present simple - positive, negative, questions, short answers	1.	1., 2.	1.	X	1.
Possessive pronouns	X	3.	X	3.	X
<i>There is/ There are</i> - positive, negative, questions, short answers	X	2.	2.	X	2.
<i>going to</i> : positive, negative, questions, short answers	5.	X	X	5.	X
Regular plurals	X	1.	1.	X	1.
Prepositions of place	X	2.	2., 4.	X	X
Present continuous vs present simple	2.	5.	5.	1.	4.
Question words, <i>Wh</i> - questions	1., 2., 4.	1., 2., 4.	2.	1.	4., 5.
<i>can</i> : positive, negative, questions, short answers	1.	4.	3.	1.	2.
<i>have got</i> : positive, negative, questions, short answers	1.	3.	2.	X	1.
Possessive adjectives	X	1., 3.	1.	3.	2.
Past simple: irregular verbs - positive, negative, questions, short answers	3.	X	X	3.	5.
Present simple: positive, negative, questions, short answers	1., 2.	3., 4.	2., 3.	1., 5.	3., 4.

8 Analýza a srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka

Jak již bylo řečeno dříve, v této kapitole dojde k analýze a následnému porovnání tematických kontextů daných gramatických jevů, které jsou uvedeny v učebnicích anglického jazyka. Přičemž se budu snažit zjistit, zda existují určitá stereotypní témata, která autoři učebnic užívají při prezentaci daných gramatických jevů. Dále mne bude zajímat, zda se tato témata liší v učebnicích od českých a zahraničních autorů.

Při této analýze a srovnání budu vycházet z přehledů gramatických jevů a jejich kontextů, které jsou založeny na jejich prezentaci ve zkoumaných učebnicích anglického jazyka. Budu tedy vycházet z tabulek č. 3, 4, 5, 6, 7; které jsou uvedeny v sedmé kapitole. Také budou poskytnuty tabulky, které přehledně prezentují gramatické jevy a jejich tematický kontext ve všech učebnicích anglického jazyka.

Posléze bude užito barevné značení s cílem upozornit na odlišné kontexty daného gramatického jevu. V této kapitole tedy neupozorňuji na případnou shodu, ale naopak na odlišnosti, které se v tematických kontextech daných gramatických jevů vyskytují. Červená barva značí, že kontext gramatického jevu v dané učebnici je zcela odlišný od dalších kontextů gramatického jevu, které jsou uvedeny v dalších učebnicích anglického jazyka. Světle hnědá barva signalizuje, že daný gramatický jev je ve všech učebnicích, ve kterých je prezentován, uveden v kontextu zcela jiného tématu. Modrá barva značí, že v daný gramatický jev je v učebnici uveden bez specifického tematického kontextu.

Za specifický tematický kontext považuji v této práci jakékoliv téma, v jehož kontextu je daný gramatický jev prezentován. Pokud ovšem gramatický jev není prezentován v rámci žádného tématu (jako např. nepravidelné vyjadřování množného čísla v učebnici „Your Space 1“) jedná se o jev bez specifického tematického kontextu.

Do analýzy a následného srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka jsem z pochopitelných důvodů nezahrnovala ty gramatické jevy, které byly prezentovány v pouze jedné publikaci. Do tohoto srovnání

jsou zahrnuty všechny gramatické jevy, které byly zařazeny do gramatického kurikula dvou a více zkoumaných učebnic.

8.1 Analýza tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka

Při této analýze se nejprve budu zabývat těmi gramatickými jevy, které byly ve zkoumaných učebnicích anglického jazyka prezentovány ve shodném či velmi podobném tematickém kontextu. Posléze se zaměřím na ty gramatické jevy, jejichž tematický kontext se výrazněji lišil. Je ovšem nutné říci, že bylo velmi málo gramatických jevů, které byly v učebnicích prezentovány v podobném či shodném kontextu.

Gramatické jevy se shodným/podobným kontextem

Ke gramatickým jevům, které byly v publikacích prezentovány v podobném či shodném tematickém kontextu, patřily tyto jevy:

- Love, like, hate + ing
- Sloveso: *to be* (přítomný čas prostý)
- Sloveso: *have got*
- Sloveso: *must*
- Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména, výrazy s nimi spojené
- Členy (určité a neurčité)
- Množné číslo podstatných jmen
- Předložky místní

Při pohledu na tabulky náležící těmto gramatickým jevům a jejich tematickým kontextům (viz příloha č. 3) je nutné si uvědomit, že žádný z těchto gramatických jevů nebyl prezentován ve všech pěti zkoumaných publikacích. Většina těchto gramatických jevů byla prezentována pouze ve dvou učebnicích (ovšem není možné říci, že vždy v těch samých). Což do určité míry souvisí se skutečností, že do gramatických kurikul všech zkoumaných učebnic anglického jazyka nebylo zahrnováno spektrum těch samých gramatických jevů. Ovšem zejména je to dáno tím, že se tematický kontext gramatických jevů v učebnicích poměrně významně liší.

Ačkoliv byl tematický kontext u výše zmíněných gramatických jevů velmi podobný, v některých drobnostech se v jednotlivých učebnicích lišil. Hlavním tematickým kontextem gramatické struktury *have got* bylo vlastnictví a osobní majetek (possessions), v některých učebnicích bylo toto téma doplněno tématem rodiny či domácích mazlíčků. Téma osobního vlastnictví bylo často prezentováno spolu se slovní zásobou oblečení, školních potřeb atd. Sloveso *must* bylo prezentováno v kontextu povinností, které lidé mají (vstávání do práce či školy, domácí práce), ovšem v publikaci „Your Space 1“ bylo navíc doplněno o téma školních pravidel. Gramatická struktura *like, love, hate + ing* byla prezentována v tematickém kontextu pravidelných aktivit, ovšem v každé publikaci bylo toto téma pojato jiným způsobem. V publikaci „Your Space 1“ se autoři zaměřili oblíbené a neoblíbené aktivity, kdežto v učebnici „Discover English 1“ byly uvedeny sobotní, tedy volnočasové, aktivity.

U ostatních zmíněných gramatických jevů, se nuance v tematických kontextech nevyskytovaly. Tematický kontext slovesa *to be* se ve všech učebnicích týkal představování, seznamování se s novými lidmi a informací o nich, ovšem v každé z učebnic byl tento tematický kontext jinak nazván. Úplně stejná situace nastala i u plurálu podstatných jmen.

Gramatické jevy, jejichž tematický kontext se v některých učebnicích lišil

Velmi často jsem narazila situaci, kdy byl ve dvou či třech zkoumaných učebnicích anglického jazyka tematický kontext daného gramatického jevu shodný, ovšem v dalších publikacích, ve kterých byl daný gramatický jev uveden, se výrazně lišil.

K těmto gramatickým jevům se řadily zejména tyto:

Přítomné časy

Tabulka č. 13.1 – Tematický kontext přítomných časů

	Present simple	Present continuous	Present simple vs present continuous
Učebnice	Kontext	Kontext	Kontext
Project Fourth Edition 2	My daily life (daily routines)	Our school trip (trip to farm)	My favourite animals (activities of animals)
Your Space 1	Daily routines, free time activities	Travelling	Travelling
Discover English 1	Daily routines, ways of transport	Detective story, description of person	Celebrations, festivals, holidays
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	Information about people, Holiday at seaside, Sports	Holiday at seaside	Holiday at seaside
Way to Win 6	British school (daily routines at school)	Right now activities (What are they doing?)	School trip to Zoo

Mezi přítomné časy je řazen přítomný čas prostý a přítomný čas průběhový. S touto problematikou také úzce souvisí kontrast obou těchto časů. Podle mého názoru je možné za typický tematický kontext přítomného průběhového času a kontrastu přítomných časů (přítomného prostého času a přítomného průběhového času), považovat cestování (travelling). Ovšem v případě obou zmíněných gramatických struktur se v daných učebnicích vyskytovala i jiná témata např. vyprávění příběhu.

Na druhé straně typickým tématem, v jehož rámci byl prezentován přítomný čas prostý, jsou očividně pravidelné denní aktivity (daily routines), které se opakovalo v téměř všech zkoumaných učebnicích anglického jazyka. Téma pravidelné denní

aktivita bylo většinou doplněno ještě nějakým jiným, avšak souvisejícím tématem např. volnočasové aktivity. Pouze v publikaci „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ byl tematický kontext přítomného času prostého zcela jiný (viz tabulka č. 13.1).

Tázací zájmena a doplňovací otázky

Tabulka č. 13.2: Tematický kontext tázacích zájmen a doplňovacích otázek

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Description of people and places, dimensions of
Your Space 1	Information about people, Daily routines and habits
Discover English 1	Information about people mainly about sport
Angličtina pro 6. ročník	Information about people
Way to Win 6	Clothes and shopping, Around the town

Problematika tázacích zájmen a doplňovacích otázek (question words, Wh-questions) byla v učebnicích často prezentována v kontextu informací o lidech (a o nových přátelích). Tyto informace byly v některých učebnicích zaměřeny konkrétním směrem např. informace pouze o sportovcích. Mírně odlišný byl tematický kontext v publikaci „Project Fourth Edition 2“, kde byl zaměřen na popis lidí což do určité míry souvisí s informacemi o nich. V kontextu zcela jiných témat (oblečení a nakupování, navigace po městě) byla tato problematika prezentována v učebnici „Way to Win 6“.

Sloveso: can

Tabulka č. 13.3 : Tematický kontext slovesa can

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Sports and other abilities
Your Space 1	Sports and other abilities
Discover English 1	Abilities of animals
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	Information about people (information about their abilities,
Way to Win 6	A birthday party

Jak je patrné z tabulky č. 13.2, typickým tématem, které je uváděno v souvislosti se slovesem *can* jsou schopnosti (zejména lidské) a s nimi spojené záliby (zejména sport). Je zjevné, že v prvních třech publikacích, které jsou uvedeny v tabulce, se autoři

zaměřili na jeden z významů slovesa – umět. Autorky „Way to Win 6“ se naopak zaměřily na význam – moci, a v učebnici „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ je sloveso *can* prezentováno s ohledem na oba významy. Tomuto zaměření odpovídá i tematický kontext slovesa v jednotlivých publikacích.

Adnominální pád substantiv

Tabulka č. 13.4 – Tematický kontext adnominálního pádu substantiv

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	X
Your Space 1	Family relations, possessions
Discover English 1	fictional story (Earth Explorer - possessions)
Angličtina pro 6. ročník	Greetings
Way to Win 6	Family (information about my relatives) and possessions

Je poměrně předvídatelné a logické, že často užívaným kontextem tohoto gramatického jevu je majetek (possessions, belongings). Téma majetku se objevilo v téměř všech učebnicích anglického jazyka, ve kterých byla problematika adnominálního pádu substantiv (possessive 's) prezentována. V těchto učebnicích bylo toto téma uvedeno spolu s dalším tématem např. téma rodiny. Ovšem v publikaci „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“ byla tato problematika prezentována v kontextu pozdravů (greetings).

Struktura: *There is/ There are*

*Tabulka č. 13.5: Tematický kontext struktury: *There is / There are**

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	X
Your Space 1	Description of place (house, room, classroom)
Discover English 1	Description of place (house)
Angličtina pro 6. ročník	X
Way to Win 6	A birthday party

Tato gramatická struktura byla zařazena pouze do tří zkoumaných učebnic. Ve dvou z nich byla prezentována v kontextu popisu místa, především domu. Ovšem ve třetí publikaci, *Way to Win 6*, byla prezentována v kontextu narozeninové oslavy.

Minulý čas prostý (sloveso: *be*, pravidelná slovesa)

Tabulka č. 13.6: Tematický kontext minulého času prostého

	Past simple: be	Past simple: regular verbs
Učebnice	Kontext	Kontext
Project Fourth Edition 2	Where were you last weekend?	Last summer holiday
Your Space 1	X	X
Discover English 1	A bad day (school day, subjects)	Real story about saving people
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	A last week holiday	A last week holiday
Way to Win 6	Last weekend, Last summer holiday	Last weekend, Last summer holiday

Z tabulky č. 13.6 je zřejmé, že typickým tématem, které je prezentováno v souvislosti minulého času prostého (past simple), jsou zážitky z dovolené případně vzpomínky na nejrůznější aktivity s ní spojené. Pokud se na problematiku podíváme ze širšího pohledu, je možné říci, že jsou tyto gramatické jevy spojené s cestováním (podobně jako např. přítomný čas průběhový). Zcela odlišný tematický kontext byl ovšem prezentován v učebnici anglického jazyka „Discover English 1“, kde byla jako témata užitá vyprávění skutečného příběhu a vzpomínka na školní den plný karambolů.

Gramatické jevy, jejichž tematický kontext se lišil ve všech učebnicích

Samozřejmě se v učebnicích vyskytovaly i gramatické jevy, jejichž tematický kontext se neshodoval v žádné publikaci. Je nutné zmínit, že těchto gramatických jevů bylo poměrně velké množství. Níže vypsány gramatické jevy měly zcela odlišný tematický kontext v každé učebnici, ve které byly prezentovány, proto je možné říci, že pro dané jevy neexistují typická spojení s tématem. Právě z důvodu odlišnosti tematického kontextu daných gramatických jevů v jednotlivých učebnicích nepokládám za důležité dopodrobna zkoumat a popisovat odlišná témata, v jejichž kontextu byl daný gramatický jev prezentován. Odlišné tematické kontexty daných gramatických jevů jsou přehledně uvedeny v tabulkách (viz příloha č. 4).

Ke gramatickým jevům, které byly v každé publikaci prezentovány v kontextu jiného tématu, patřily tyto jevy:

- Sloveso: *have to*
- Subjektový tvar osobních zájmen
- Předmětový tvar osobních zájmen
- Nesamostatná přivlastňovací zájmena
- Samostatná přivlastňovací zájmena
- Ukazovací zájmena
- Stupňování přídavných jmen
- Rozkazovací způsob
- Minulý čas prostý: nepravidelná slovesa
- Sloveso: *going to*
- Řadové číslovky
- Časová příslovce

Jak bylo řečeno dříve mým úmyslem a cílem není rozebírat odlišné tematické kontexty, které náleží jednomu gramatickému jevu, ovšem ráda bych upozornila na gramatické jevy, jejichž kontext byl, v daných učebnicích anglického jazyka, poměrně specifický.

Konkrétně se jedná o: časová příslovce, předmětový tvar osobních zájmen.

Časová příslovce

Tabulka č. 13.7: Tematický přivlastňovacích časových příslovci

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	At home (household duties)
Your Space 1	Daily routines and habits
Discover English 1	Birthday present
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X
Way to Win 6	Free time activities

Tematický kontext časových příslovcí je poměrně specifický. Z tabulky č. 13.7 je zřejmé, že výrazně odlišný je jejich tematický kontext v učebnici anglického jazyka „Discover English 1“. Ovšem ve zbylých třech publikacích, ve kterých byla časová příslovce uvedena, byla prezentována ve velice podobném kontextu. Kontext ve všech třech učebnicích se týkal pravidelných aktivit, ovšem v každé učebnici byl zaměřen na jejich jiný aspekt.

V publikaci „Project Fourth Edition 2“ byla prezentována v kontextu domácích prací a povinností (které je nutné vykonávat opakovaně a pravidelně), v „Your Space 1“ byla uvedena v kontextu každodenních (tedy pravidelných) činností a zvyků a v učebnici anglického jazyka „Way to Win 6“ byla prezentována v tematickém kontextu volnočasových aktivit a koníčků (které jsou také většinou vykonávány opakovaně a pravidelně).

Předmětový tvar osobních zájmen

Tabulka č. 13.8: Tematický kontext předmětového tvaru osobních zájmen

	Object pronouns
Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Fictional story (The story of Chicken Licken)
Your Space 1	No specific topic
Discover English 1	Fictional story (Earth Explorer)
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X
Way to Win 6	X

Předmětový tvar osobních zájmen byl v učebnicích prezentován v kontextu fiktivních příběhů. Ovšem není možné říci, že by byla tato témata stejná. Proto není možné říci, že by existovalo typické téma, v jehož kontextu by byla výše zmíněná problematika prezentována. Na druhé straně je zajímavé, že v obou učebnicích byla tato problematika prezentována právě v kontextu fiktivních příběhů. Ve třetí učebnici nebyla předmětová zájmena uvedena v žádném tematickém kontextu.

8.2 Srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka

Z předchozí podkapitoly a z tabulky č. 13 je zřejmé, že tematické kontexty značného množství gramatických jevů, které byly prezentovány v učebnicích, se vzájemně poměrně výrazně lišily. U některých gramatických jevů byl tento rozdíl výraznější než u jiných. Některé gramatické jevy (např. sloveso *have got*, viz příloha č. 3.) byly prezentovány ve velice podobných tematických kontextech (i když ne zcela shodných), jiné ve zcela odlišných kontextech (např. rozkazovací způsob, viz příloha č. 4).

Z analýzy tematických kontextů daných gramatických jevů zcela jednoznačně vyplývá, že pouze minimum gramatických jevů bylo v učebnicích prezentováno ve shodném tematickém kontextu. Konkrétně se jednalo o deset gramatických jevů (viz kapitola 8.1). Ovšem je nutné opět připomenout, že žádný z těchto deseti gramatických jevů nebyl uveden ve všech pěti zkoumaných učebnicích. Celkem sedm gramatických jevů se shodným tematickým kontextem bylo prezentováno v pouze dvou učebnicích anglického jazyka, ovšem není možné říci, vždy v těch stejných dvou (viz tabulka č. 14).

Nabízí se logická otázka, zda existují určitá stereotypní spojení gramatických jevů a témat, která autoři učebnic anglického jazyka užívají. Pokud bychom se soustředili pouze na naprostou shodu tematických kontextů daných gramatických jevů ve *všech* učebnicích, ve kterých byly gramatické jevy prezentovány, odpověď by zněla ne. Jelikož k této shodě došlo u menšiny zkoumaných gramatických jevů (viz tabulka č. 13).

Při bližším pohledu na tabulky č. 13 a č. 14 je očividné, že co se týče tematických kontextů daných gramatických jevů, jsou si nejvíce podobné dvě publikace: „Project Fourth Edition 2“ a „Your Space 1“. Pokud bereme v potaz všechny gramatické jevy uvedené v těchto dvou publikacích, je jejich tematický kontext velmi podobný. Je tedy možné říci, že ze všech zkoumaných učebnic anglického jazyka jsou z hlediska tematického kontextu gramatických jevů nejvíce podobné tyto dvě. Je tedy možné říci, že autoři těchto dvou učebnic užívají podobné vzorce spojování témat a gramatických jevů.

Toto je ovšem poměrně paradoxní zjištění, protože při analýze pořadí gramatických jevů v těchto dvou publikacích jsem zjistila, že v tomto ohledu si již tak podobné nejsou. Otázkou ovšem je, zda se tyto dvě publikace v tematických kontextech gramatických jevů neshodují v tak velké míře právě proto, že v jejich gramatických kurikulech je velmi malé množství stejných gramatických jevů. Jelikož každá z těchto učebnic obsahuje jiné spektrum gramatických jevů (a tedy velmi málo shodných gramatických jevů), je porovnání tematického kontextu shodných gramatických jevů poměrně neprůkazné, a to právě proto, že se jedná o srovnání tematického kontextu malého množství gramatických jevů.

Pokud posuzujeme celé učebnice, není možné říci, že by autoři učebnic anglického jazyka používali určitá stereotypní spojení gramatického jevu a kontextu, protože se učebnice se v tomto aspektu od sebe výrazně lišily. Na druhé pokud se se zaměříme na jednotlivé gramatické jevy, můžeme vysledovat určitá stereotypní spojení s tématy (viz kapitola 8.1). Tematický kontext byl shodný nebo alespoň výrazně podobný u poloviny zkoumaných gramatických jevů.

Podle mého názoru je tedy možné říci, že existují typická spojení tematických kontextů a gramatických jevů. Ovšem tato typická spojení se neuplatňují u všech gramatických jevů, ale pouze u některých (viz kapitola 8.1 – gramatické jevy se shodným tematickým kontextem, gramatické jevy, jejichž tematický kontext se v některých učebnicích lišil). Na druhé straně ovšem není pravdou, že by všichni autoři zkoumaných učebnic používali tytéž tematické kontexty k daným gramatickým jevům.

Jak je řečeno výše publikace „English Fourth Edition 2“ a „Your Space 1“ se shodovaly v tematickém kontextu gramatických jevů, které byly uvedeny v obou učebnicích najednou. Ostatní zkoumané učebnice anglického jazyka obsahovaly shodný tematický kontext u několika málo gramatických jevů, zároveň se také po této stránce vzájemně významně lišily. Ovšem není možné říci, že by se jedna z těchto tří učebnic výrazně odlišovala od ostatních.

Při srovnání tematických kontextů gramatických jevů jsem neobjevila výraznější odlišnosti ve spojování témat a gramatických jevů v učebnicích od českých autorů a od zahraničních autorů. Není tedy možné říci, že v učebnicích anglického jazyka od českých autorů by se vyskytovaly jiné vzorce spojování gramatických jevů a jejich kontextů než ty, které byly užity v učebnicích anglického jazyka od zahraničních autorů.

Není tedy pravdou, že gramatické jevy v učebnicích anglického jazyka od českých autorů by byly prezentovány ve výrazně odlišném tematickém kontextu než v učebnicích anglického jazyka od zahraničních autorů.

Tabuľka č. 13 - Srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka

		LÉBNICE OD ZAHRAŇNÍCH AUTORŮ		LÉBNICE OD FRÁNKŮV AUTORŮ		
		Project Fourth Edition 2	Your Space 1	Discover English 1	Apply's jazyk pro 6. ročník	Way to Win 6
Gramatický jev	Kontext	Kontext	Kontext	Kontext	Kontext	Kontext
Present simple - positive, negative, questions, short answers	My daily life (daily routines)	Daily routines, free-time activities	Daily routines, ways of transport	Information about people, holiday, at seaside, Sports	Information about people, holiday, at seaside, Sports	British school (daily routines at school)
Present continuous - positive, negative, questions, short answers	Our school trip (trip to farm)	Traveling	Describe story, description of person	Holiday at seaside	Holiday at seaside	Right now activities (What are they doing?)
Present continuous vs present simple	My favourite animals (activities of animals)	Traveling	Celebrations, festivals, holidays	Holiday at seaside	Holiday at seaside	School trip to zoo
Adverbs of frequency	At home (household duties)	Daily routines and habits	Birthday present	X	X	Free-time activities
like, love, hate + ing	X	Activities I like and don't like	Saturday activities	X	X	X
to be: present simple - positive, negative, questions, short answers	Introduce him (meeting people)	Meeting new people and information about them	Introduction (meeting people and information about them)	X	X	People in school
Question words: Wh/ questions	Description of people and places, dimensions of places	Information about people, daily routines and habits	Information about people - mainly about sport heroes	Information about people	Information about people	Clubs and shopping, Around the town (directions)
can: positive, negative, questions, short answers	Sports and other activities	Sports and other activities	Abilities of animals	Information about people	Information about people	A birthday party
have got: positive, negative, questions, short answers	Possessions	Family relations, possessions	Belongings and possessions, members of the family	X	X	Pets and possessions
must: positive, negative	People's obligations (in general)	Rules in school, People's obligations (in general)	X	X	X	X
have to: positive, negative, questions, short answers	Family participation (obligations they have)	X	X	Children (What are they like? Their obligations)	X	X
Subject pronouns	Fictional story (The story of Chicken Licken)	Information about me, my friends, family and others	X	X	X	X
Object pronouns	Fictional story (The story of Chicken Licken)	No specific topic	Fictional story (Earth Explorer)	X	X	X
Possessive adjectives	X	Information about people	Countries and nationalities	English lesson activities	English lesson activities	Pets and possessions
Possessive pronouns	X	Talking about possessions and belongings	X	English lesson activities	English lesson activities	X
Demonstrative pronouns (this, that, these, those)	X	Description of place (house, room, classroom)	Fictional story (Earth Explorer - meeting new people)	X	X	Clubs and shopping
Possessive 's	X	Family relations, possessions	Fictional story (Earth Explorer - possessions)	Greetings	Greetings	Family (information about my relatives) and possessions
Comparative adjectives	Weather	X	X	Facts about Earth and nature, pupils in the classroom	Facts about Earth and nature, pupils in the classroom	X
Superlative adjectives	Record breakers (the best place, the highest place, etc)	X	Description of place (house)	X	X	A birthday party
There is/ There are - positive, negative, questions, short answers	X	Description of place (house, room, classroom)	Description of place (house)	X	X	Household duties
Imperative: positive, negative	X	Classroom English	Fictional story (Earth Explorer - giving instructions)	X	X	X
Countable and uncountable nouns	Food and drink	Food	X	X	X	X
Some/any	Food and drink	Food	X	X	X	X
How much?/How many?	Food and drink	Food (its quantity) and quantity of other things	X	X	X	X
Articles	Food	Food	X	X	X	X
Past simple: to - positive, negative, questions, short answers	Where were you last weekend?	X	A holiday (school day, subjects)	A last week holiday	A last week holiday	Last weekend, Last summer holiday
Past simple: regular verbs - positive, negative, questions, short answers	Last summer holiday	X	Real story about young people	A last week holiday	A last week holiday	Last weekend, Last summer holiday
Past simple: irregular verbs - positive, negative, questions, short answers	Problems on last summer holiday	X	X	Later about Friday 31st	Later about Friday 31st	Around the town (directions)
going to: positive, negative, questions, short answers	Planning activities	X	X	Shopping	Shopping	X
Prepositions of place	X	Description of place (house, room, classroom)	Description of place (house)	X	X	X
Regular phrasals	X	No specific topic	Countries and nationalities	X	X	Introduction
Ordinal numbers	Birthdays	X	X	December and Christmas, Easter	December and Christmas, Easter	X

Tabulka č. 14: Gramatické jevy s podobným či shodným tematickým kontextem

	UČEBNICE OD ZAHRANIČNÍCH AUTORŮ		UČEBNICE OD ČESKÝCH AUTORŮ	
	Project Fourth Edition 2 Kontext	Your Space 1 Kontext	Discover English 1 Kontext	Anglický jazyk pro 6. ročník Kontext
<i>have got</i> – positive, negative, questions, short answers	Possessions	Family relations, possessions	Belongings and possessions; members of the family	Peas and possessions
<i>to be</i> : present simple - positive, negative, questions, short answers	Introduction (meeting new people) People's obligations (in general)	Meeting new people and information about them Rules in school, People's obligations (in general)	Introduction (meeting new people and information about them)	People in school
<i>must</i> : - positive, negative	People's obligations (in general)	Rules in school, People's obligations (in general)		
Positions of place	X	Description of place (house, room, classroom)	Description of place (house)	X
Countable and uncountable nouns	Food and drink	Food	X	X
<i>Somewhere</i>	Food and drink	Food	X	X
<i>How much? / How many?</i>	Food and drink	Food (its quantity) and quantity of other things		X
Articles	Food	Food	X	X
Regular plurals (plural of nouns)	X	no specific topics	Introduction (meeting new people - countries and nationalities)	X
<i>like, love, hate + ing</i>	X	Activities I like and don't like	Saturday activities	Introduction (meeting new people) X

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala gramatickým kurikulem v učebnicích anglického jazyka pro základní školy. Hlavním cílem práce bylo analyzovat a srovnat pořadí gramatických jevů a jejich kontextů ve vybraných učebnicích anglického jazyka. S tímto záměrem bylo vybráno a zkoumáno pět učebnic, které jsou určeny pro 6. ročník základních škol. Základním kritériem pro výběr učebnic do tohoto výzkumu byla, kromě stejné hodinové dotace učebnic, platná schvalovací doložka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

Na počátku výzkumu jsem si spolu s dílčími cíli zvolila i hypotézy, které s cíli úzce souvisejí. Prvním cílem bylo analyzovat gramatické kurikulum ve zvolených učebnicích anglického jazyka s ohledem na pořadí prezentovaných gramatických jevů, přičemž základ, k tomuto cíli přiřazené, hypotézy tvořil předpoklad, že v daných učebnicích bude prezentována shodná či velmi podobná škála gramatických jevů v podobném pořadí.

První cíl byl naplněn hloubkovou analýzou daných gramatických kurikul, jejíž postup i výsledky jsem detailně uvedla v kapitole 7.2. Ovšem první hypotéza se nepotvrdila. Z tabulek uvedených v kapitolách 7.2 a 7.3 je zřejmé, že učebnice obsahovaly spektra gramatických jevů, která se překrývala pouze částečně. Téměř každá z učebnic tedy obsahovala jevy, které v jiné učebnici obsaženy nebyly. Zároveň se také nepotvrdilo, že by gramatické jevy ve všech zkoumaných učebnicích byly prezentovány v podobném pořadí.

Druhým dílčím cílem bylo srovnat tematický kontext prezentovaných gramatických jevů tak, aby bylo možné vysledovat, zda existují typická témata, která autoři při prezentaci konkrétních jazykových jevů opakovaně používají. Tomuto cíli byla přiřazena hypotéza č. 2, která tvrdila, že autoři učebnic užívají pro prezentaci daných gramatických jevů nezávisle na sobě podobný tematický kontext.

Tento cíl byl naplněn nejen hloubkovou analýzou, ale také srovnáním gramatických kurikul daných učebnic anglického jazyka. Výsledky tohoto zkoumání jsou prezentovány v kapitolách 8.1 a 8.2. Musím konstatovat, že má druhá hypotéza se potvrdila částečně. Zejména z tabulky č. 13 je zřejmé, že jsou výrazné rozdíly

v tematických kontextech daného gramatického jevu. Na základě mého zkoumání, není možné říci, že by existovala stereotypní spojení témat a *všech* gramatických jevů. Ovšem na druhé straně je možné říci, že existují stereotypní spojení témat s některými gramatickými jevy, které jsou uvedeny v kapitole 8 (např. přítomný čas slovesa *to be*, sloveso *have got*, sloveso *must* a další)

Podstatou třetího dílčího cíle bylo zhodnotit, zda existují výraznější rozdíly v gramatickém kurikulu analyzovaných učebnic od českých a zahraničních autorů (zejména s ohledem na pořadí a kontext prezentovaných gramatických jevů). Přičemž v hypotéze, která tomuto cíli náležela, jsem předpokládala, že učebnice anglického jazyka, jejichž autory jsou rodilí mluvčí, budou vykazovat jiné vzorce řazení gramatických jevů a odlišný kontext jejich prezentace než učebnice anglického jazyka, které napsali čeští autoři.

I tento dílčí cíl byl naplněn analýzou a srovnáním gramatických kurikul daných učebnic anglického jazyka, přičemž výsledná zjištění byla uvedena v kapitolách 7.3 a 8.2. Ovšem nepotvrdilo se, že by v učebnicích anglického jazyka, jejichž autory jsou rodilí mluvčí, byly užívány jiné vzorce řazení gramatických jevů a odlišný kontext jejich prezentace než v těch učebnicích anglického jazyka, které napsali čeští autoři. Ze zjištění, která jsem získala zkoumáním daných učebnic anglického jazyka, tedy nelze usuzovat, že by se s ohledem na národnost autora od sebe učebnice výrazně lišily. Ovšem je nutné si uvědomit, že pokud se nedíváme na učebnice z tohoto hlediska, ale globálně, liší se jedna od druhé poměrně výrazně.

Základem, poslední, čtvrté hypotézy byl předpoklad, že učebnice anglického jazyka, které napsali zahraniční autoři, nebudou věnovat takový prostor těm gramatickým jevům, které jsou tradičně obtížné pro české žáky z důvodu odlišností mezi oběma jazyky. Za tyto gramatické jevy jsem považovala např. členy, počítatelná a nepočítatelná podstatná jména. Ovšem ani tato hypotéza se nepotvrdila. Z kapitol 7.2 a 7.3 je zřejmé, že výše zmíněné gramatické jevy byly prezentovány pouze v učebnicích od zahraničních autorů. Čeští autoři zkoumaných učebnic anglického jazyka jim tedy nevěnovali vůbec žádný prostor. Jelikož všechny zkoumané učebnice jsou součástí ucelených řad učebnic, je možné předpokládat, že se čeští autoři učebnic dané problematice věnují v předchozích či následujících dílech. Samozřejmě se jedná o pouhou domněnku.

Z mého zkoumání naprosto jasně vyplývá, že zvolené učebnice se od sebe diametrálně lišily. Učebnice nevykazovaly výraznou shodu v žádném ze zkoumaných aspektů: ve škále prezentovaných gramatických jevů, v pořadí těchto gramatických jevů či v jejich tematickém kontextu. Některé ze zkoumaných učebnic si byly podobné alespoň v jednom z aspektů např. pořadí gramatických jevů v gramatickém kurikulu (viz. tabulka č. 12). Ovšem žádné učebnice nebyly shodné či výrazně podobné ve všech třech sledovaných aspektech.

Rozdílnost zkoumaných učebnic pokládám za poměrně překvapivou a do jisté míry šokující, vzhledem k faktu, že všechny zkoumané učebnice byly doporučeny pro stejný ročník základní školy, jsou koncipovány na stejný počet hodin a především obdržely doložku MŠMT ČR. Ovšem na druhé straně jsem si tímto zjištěním odpověděla na otázku, kterou jsem si kladla v závěru teoretické části a která zněla: Je možné v učebnicích anglického jazyka nalézt určitou podobnost v jejich struktuře, navzdory tomu, že mezi autory učebnic a dalšími odborníky nepřevládá jednotný názor na roli gramatiky ve výuce a na její důležitost všeobecně? Očividně různé postoje autorů učebnic anglického jazyka k výuce gramatiky vedou ke skutečnosti, že se v učebnicích velmi liší škála prezentovaných jevů, pořadí těchto jevů a samozřejmě také jejich tematický kontext.

Samozřejmě si uvědomuji, že jsem pracovala s velmi malým výzkumným vzorkem pouhých pěti učebnic anglického jazyka. Má zjištění tedy nemohou být aplikovatelná plošně na všechny učebnice anglického jazyka. Jelikož mě tato problematika velmi zajímá a považuji ji za podstatnou, chtěla bych v jejím zkoumání pokračovat a svůj výzkum učebnic rozšířit o větší výzkumný vzorek.

Věřím, že výzkum učebnic anglické jazyka je obzvlášť v dnešní době, kdy se anglický jazyk stal *lingua franca*, velmi důležitý. Učebnice jsou v různé míře součástí téměř každé výuky cizího jazyka. Z toho důvodu je nezbytné nejen vytvářet učebnice, které budou co nejvíce odpovídat potřebám žáků a studentů, ale také zabývat se učebnicemi již existujícími, tedy mimo jiného zkoumat jejich strukturu a zákonitosti. Jedině výzkum existujících učebnic může vést ke zdokonalení jejich funkcí.

Zdroje

Primární literatura:

BETÁKOVÁ, Lucie a Kateřina DVOŘÁKOVÁ. *Angličtina 6: way to win : pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2005, 79 s. ISBN 80-723-8370-1.

HEARN, Izabella a Jayne WILDMAN. *Discover English*. 1st pub. Warszawa: Pearson Central Europe, 2011, 80 s. ISBN 978-837-6000-060.

HOBBS, Martyn Peter, Julia Starr KEDDLE, Helena WADOWYCZYNOVÁ a Lucie BETÁKOVÁ. *Your Space 1: učebnice angličtiny pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2014. ISBN 978-80-7238-014-7.

HUTCHINSON, Tom. *Project Fourth Edition 2*. Oxford: Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-476466-7.

ZAHÁLKOVÁ, Marie. *Angličtina pro 6. ročník základní školy*. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2009, 72 s. ISBN 978-807-2354-313.

Sekundární literatura:

ALLEN, Robert. *Penguin dictionary*. 2nd ed. Praha: Euromedia Group, 2005, xii, 1642 s. ISBN 80-242-1402-4.

Cambridge international dictionary of English. New York: Cambridge University Press, 1995, 1773 p. ISBN 05-214-8421-9.

CUNNIGSWORTH, Alan. *Choosing your coursebook*. 1. vyd. Oxford: HeinemannPublishers, 1995. ISBN 0 435 24058 7.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Praha: Pražská imaginace, 1997, 460 p. ISBN 80-711-0183-4.

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD: ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ. *Slovník spisovného jazyka českého I*. 2. vyd. Praha: Academia, 1989.

DECOO, Wilfried. *Systemization in foreign language teaching: monitoring contentprogression*. New York: Routledge, 2011, xx, 373 p. ISBN 978-020-3012-246.

DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 3. vyd. Praha: Academia, 2003, 673 s. ISBN 80-200-1073-4.

FEIKE, Gina Michelle. *Grammar sequencing in basic ESL*. San Diego, 2011. Dostupné z: http://sdsu-dspace.calstate.edu/bitstream/handle/10211.10/1083/Feike_Gina.pdf?sequence=1.

Diplomová. San Diego State University.

HENDRICH, J, A KOL. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988

HORNBY, Albert Sydney. *Oxford advanced learner's dictionary of current English*. 7th ed. Editor SallyWehmeier, ColinMcIntosh, Joanna Turnbull, Michael Ashby. Oxford: Oxford University Press, 2005, xii, 1715, 119 s., [32] s. obr. příl. ISBN 01-943-1659-9.

HUNSTON, S., G. FRANCIS a E. MANNING. Grammar and vocabulary: showing the connections. *ELT Journal*. 1997-07-01, vol. 51, issue 3, s. 208-216. DOI: 10.1093/elt/51.3.208. Dostupné z:<http://eltj.oxfordjournals.org/cgi/doi/10.1093/elt/51.3.208>

JANÍKOVÁ, Věra. *Výuka cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3512-2.

KRAHNKE, Karl. *Approaches to Syllabus Design for Foreign Language Teaching*. Washington, D.C.: Center for Applied Linguistics, 1987. ISBN 0-13-043837-5.

LARSEN-FREEMAN, Diane. *Techniques and principles in languageteaching*. 2. ed. Oxford [u.a.]: Oxford Univ. Press, 2000. ISBN 01-943-5574-8.

MAKULEL, Joseph C. *Approaches to English language teaching*. New Delhi: Discovery Publishing, 2007. ISBN 81-714-1400-1.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-717-8579-2.

PRŮCHA, Jan. Učebnice: teorie a analýzy edukačního média : příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky. Brno: Paido, 1998, 148 s. ISBN 80-859-3149-4.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. *Ministretstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

RICHARDS, Jack C. *Communicative language teaching today*. První. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-0-521-92512-9. Dostupné z: http://www.cambridge.org/other_files/downloads/esl/booklets/Richards-Communicative-Language.pdf

SCRIVENER, Jim. *Learning teaching: a guidebook for English language teachers*. 2nd ed. Oxford: MacMillan, 2005, 431 p. ISBN 14-050-1399-0. Dostupné z: <https://ia601503.us.archive.org/17/items/Learning-Teaching/Learning-Teaching-by-James-Scrivener.pdf>

Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2014 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>

Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. 1. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, xviii, 267 s. ISBN 80-244-0404-4.

UR, Penny. *A course in language teaching: practice and theory*. New York: Cambridge University Press, 1996, xiii, 375 p. ISBN 05-214-4994-4.

YULE, George. *The study of language*. 4th ed. New York: Cambridge University Press, 2010, xvii, 320 p. ISBN 05-217-6527-7.

Seznam tabulek

Tabulka č. 2- Textové komponenty učebnic a jejich funkce

Tabulka č. 2 – Společné referenční úrovně dle SERR

Tabulka č. 3: Project Fourth Edition 2

Tabulka č. 4 – Your Space 1

Tabulka č. 5 – Discover English 1

Tabulka č. 6 – Angličtina pro 6. ročník

Tabulka č. 7 – Way to Win 6

Tabulka č. 8 – Gramatická kurikula v učebnicích anglického jazyka

Tabulka č. 9 – Rozdělní gramatických kurikul na pětiny

Tabulka č. 9. 1 – Množné číslo podstatných jmen

Tabulka č. 9. 2 – Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména

Tabulka č. 9.3 – Výrazy spojené s problematikou počítatelných a nepočítatelných podstatných jmen

Tabulka č. 9. 4 – Členy

Tabulka č. 9.5 – Adnominální pád substantiv

Tabulka č. 9.6 – Zájmena

Tabulka č. 9.7 – Řadové číslovky

Tabulka č. 9.8 - Stupňování přídavných jmen

Tabulka č. 9.9: Časová příslovce

Tabulka č. 9.10 – *can*

Tabulka č. 9. 11 - *have got*

Tabulka č. 9.12 – *Like, love, hate + ing*

Tabulka č. 9.13 – *must, have to*

Tabulka č. 9.14 – *There is /There are*

Tabulka č. 9.15 – Přítomný čas slovesa být

Tabulka č. 9.16 - Přítomný čas prostý

Tabulka č. 9.17 – Přítomný čas průběhový

Tabulka č. 9.18 – Kontrast přítomného času prostého a přítomného času průběhového

Tabulka č. 9.19 – Minulý čas prostý: sloveso být, pravidelná slovesa

Tabulka č. 9.20 – Minulý čas prostý - nepravidelná slovesa

Tabulka č. 9. 21- Struktury vyjadřující budoucnost

Tabulka č. 9.22 – Rozkazovací způsob

Tabulka č. 9.23 - Předložky

Tabulka č. 9. 24 – Ostatní gramatické jevy v „Project Fourth Edition 2“

Tabulka č. 9.25 – Ostatní gramatické jevy v „Your Space 1“

Tabulka č. 9. 26 – Ostatní gramatické jevy v „Angličtina pro 6. ročník ZŠ“

Tabulka č. 10 – Srovnání pořadí gramatických jevů v gramatických kurikulech učebnického jazyka

Tabulka č. 11 – Pořadí gramatických jevů, které byly prezentovány ve všech zkoumaných učebnicích anglického jazyka

Tabulka č. 12 – Gramatické jevy se shodou v pořadí jejich prezentace

Tabulka č. 13 – Srovnání tematických kontextů gramatických jevů v učebnicích anglického jazyka

Tabulka č. 13.1 – Tematický kontext přítomných časů

Tabulka č. 13.2 - Tematický kontext tázacích zájmen a doplňovacích otázek

Tabulka č. 13.3 : Tematický kontext slovesa *can*

Tabulka č. 13.4 – Tematický kontext adnominální pád substantiv

Tabulka č. 13.5 - Tematický kontext struktury: *There is / There are*

Tabulka č. 13.6 - Tematický kontext minulého času prostého

Tabulka č. 13.7 - Tematický přivlastňovacích časových příslovčí

Tabulka č. 13.8 - Tematický kontext předmětového tvaru osobních zájmen

Tabulka č. 14 – Gramatické jevy s podobným či shodným tematickým kontextem

Příloha č. 2- Gramatické kurikulum v učebnicích anglického jazyka od českých autorů

UČEBNICE OD ČESKÝCH AUTORŮ			
Angličtina pro 6. ročník		Way to Win 6	
Pořadí	Gramatický jev	Pořadí	Gramatický jev
1.	Question words,	1.	Plural of nouns
2.	<i>Wh-</i> questions	2.	<i>to be</i> : positive, negative, questions, short answers
3.	<i>can</i> : positive, negative	3.	Possessive 's
4.	Present simple: positive, negative, questions	4.	<i>to have got</i> : positive, negative, questions, short answers
5.	Present continuous: positive, negative, questions	5.	Possessive adjectives
6.	Present continuous vs present simple	6.	Imperative: positive, negative
7.	Past simple: positive, negative, questions (verb <i>to be</i> , regular verbs, irregular verbs)	7.	<i>can</i> : positive, negative, questions, short answers
8.	Past simple vs present simple	8.	<i>there is/there are</i> : positive, negative, questions, short answers
9.	Comparative adjectives	9.	Present continuous: positive, negative, questions, short answers
10.	Superlative adjectives	10.	Present simple: positive, negative
11.	<i>have to</i> : positive, negative, questions	11.	Adverbs of frequency
12.	Comparative long adjectives	12.	Demonstrative pronouns (<i>this that, these, those</i>)
13.	Superlative long adjectives	13.	Present simple: questions, short answers
14.	Possessive adjectives, possessive pronouns	14.	<i>Wh-</i> questions
15.	Comparative, superlative adjectives (revision)	15.	Present continuous vs present simple
16.	Ordinal numbers (How we write date?)	16.	Past simple: positive, negative, questions, short answers
17.	Cardinal numbers (hundred, thousand, etc.)	17.	Past simple (revision)
18.	Irregular verbs	18.	Subject/object questions
19.	Past simple		
20.	Passive voice		
21.	Indefinite pronouns		
22.	Ordinal numbers		
23.	Passive voice		
24.	Multiplicative numbers		
25.	Possessive 's		
26.	<i>will</i> vs <i>going to</i>		
27.	Past simple (revision)		
28.	Cardinal numbers with hyphen		
29.	Past simple (revision)		
30.	Present simple, present continuous, <i>have to</i> (revision)		

Příloha č. 3 - Tabulky gramatických jevů se shodným či podobným tematickým kontextem

Sloveso *like, love, hate + ing*

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition	X
Your Space 1	Activities I like and don't like
Discover English 1	Saturday activities
Angličtina pro 6. ročník	X
Way to Win 6	X

Sloveso *to be* – přítomný čas prostý

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Introduction (meeting new people)
Your Space 1	Meeting new people and information about them
Discover English 1	Introduction (meeting new people and information about
Angličtina pro 6. ročník	X
Way to Win 6	People in school

Sloveso *must*

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	People's obligations (in general)
Your Space 1	Rules in school, People's obligations (in general)
Discover English 1	X
Angličtina pro 6. ročník	X
Way to Win 6	X

Počitatelná a nepočitatelná podstatná jména

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Food and drink
Your Space 1	Food
Discover English 1	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X
Way to Win 6	X

Výrazy spojené s počítatelnými a nepočítatelnými podstatnými jmény

	<i>Some / any</i>	<i>How much? / How many?</i>
Učebnice	Kontext	Kontext
Project Fourth Edition	Food and drink	Food and drink
Your Space 1	Food and drink	Food and drink
Discover English 1	X	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X	X
Way to Win 6	X	X

Členy

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition 2	Food
Your Space 1	Food
Discover English 1	X
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X
Way to Win 6	X

Vyjádření množného čísla podstatných jmen

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition	
Your Space 1	no specific topic
Discover English 1	Introduction (meeting new people - countries and nationalities)
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	X
Way to Win 6	Introduction (meeting new people)

Místní předložky

Učebnice	Kontext
Project Fourth Edition	
Your Space 1	Description of place (house, room, classroom)
Discover English 1	Description of place (house)
Angličtina pro 6. ročník ZŠ	
Way to Win 6	

Příloha č. 4 - Tabulky gramatických jevů se zcela odlišným tematickým kontextem

Sloveso *have to*

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition 2</i>	<i>Film participation (obligations they have)</i>
<i>Your Space 1</i>	X
<i>Discover English 1</i>	X
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	<i>Children (What are they like? Their obligations)</i>
<i>Way to Win 6</i>	X

Podmětový tvar osobních zájmen

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition</i>	<i>Fictional story (The story of Chicken Licken)</i>
<i>Your Space 1</i>	<i>Information about me, my friends, family and others</i>
<i>Discover English 1</i>	X
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	X
<i>Way to Win 6</i>	X

Nesamostatná a samostatná přivlastňovací zájmena

	<i>Possessive adjectives</i>	<i>Possessive pronouns</i>
<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth</i>	X	X
<i>Your Space 1</i>	<i>Information about people</i>	<i>Talking about possessions and belongings</i>
<i>Discover English 1</i>	<i>Countries and nationalities</i>	X
<i>Angličtina pro 6.</i>	<i>English lesson activities</i>	<i>English lesson activities</i>
<i>Way to Win 6</i>	<i>Pets and possessions</i>	X

Ukazovací zájmena

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition 2</i>	X
<i>Your Space 1</i>	<i>Description of place (house, room, classroom)</i>
<i>Discover English 1</i>	<i>fictional story (Earth Explorer - meeting new people)</i>
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	X
<i>Way to Win 6</i>	<i>Clothes and shopping</i>

Rozkazovací způsob

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition</i>	X
<i>Your Space 1</i>	<i>Classroom English</i>
<i>Discover English 1</i>	<i>fictional story (Earth Explorer - giving instructions)</i>
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	X
<i>Way to Win 6</i>	<i>Household duties</i>

Minulý čas prostý: nepravidelná slovesa

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition 2</i>	<i>Problems on last summer holiday</i>
<i>Your Space 1</i>	X
<i>Discover English 1</i>	X
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	<i>Letter about Friday 13th</i>
<i>Way to Win 6</i>	<i>Around the town (directions)</i>

Struktura: going to

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition 2</i>	<i>Planning activities</i>
<i>Your Space 1</i>	X
<i>Discover English 1</i>	X
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	<i>Shopping</i>
<i>Way to Win 6</i>	X

Řadové číslovky

<i>Učebnice</i>	<i>Kontext</i>
<i>Project Fourth Edition 2</i>	<i>Birthdays</i>
<i>Your Space 1</i>	X
<i>Discover English 1</i>	X
<i>Angličtina pro 6. ročník ZŠ</i>	<i>December and Christmas, Easter</i>
<i>Way to Win 6</i>	X